

EUROPA-KOMMISSIONEN

Strasbourg, den 18.4.2012
COM(2012) 183 final

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG
SOCIALE UDVALG, REGIONSUDVALGET OG DEN EUROPÆISKE
INVESTERINGSBANK**

Vejen til vækst i Grækenland

DA

DA

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG, REGIONSUDVALGET OG DEN EUROPÆISKE INVESTERINGSBANK

Vejen til vækst i Grækenland

1. INDLEDNING

Grækenland befinder sig i en økonomisk og samfundsmæssig krise, hvis lige ikke er set før i den moderne tids Europa. At komme igennem den og få genopbygget en økonomi, der kan klare sig selv, vil kræve en målbevidst indsats fra hele befolkningen og dens politiske ledere – kun Grækenland selv kan skabe sig en vej ind i fremtiden. De årsager, der ligger til grund for krisen, er blevet bygget op igennem en årrække, og det vil tage tid at få vendt denne negative udvikling. En krise af sådanne dimensioner gør det nødvendigt med helt gennemgribende ændringer i Grækenland, der kan bane vej for en ny dynamisk og konkurrencedygtig græsk økonomi, som kan skabe bæredygtig vækst og beskæftigelse, fremme den sociale samhørighed og leve op til den græske befolknings forventninger.

Men Grækenland behøver ikke at stå alene over for denne enorme udfordring. Det kan hente styrke og konkret støtte i sit medlemskab af EU og eurozonen. At støtte Grækenlands bestræbelser på at komme på fode igen kræver langsigtet solidaritet fra resten af EU. De andre medlemsstater og EU's institutioner har klart tilkendegivet deres ønske om at hjælpe Grækenland og bevare Grækenland i eurozonen - med støtte af en størrelsesorden, der var utænkelig for blot få år siden. Med lånene fra EU og finansielle institutioner, nedskrivningerne på gæld til kreditorer i den private sektor og tilskuddene fra EU's strukturfonde og andre fonde kommer den samlede hjælpepakke til Grækenland op på ca. 380 mia. EUR. Det svarer til 177% af Grækenlands BNP. Magen til hjælpepakke er aldrig set før (den amerikanske Marshallplan til genopbygningen efter anden verdenskrig svarede til ca. 2,1 % af modtagerlandenes BNP).

Tabel 1: EU-støtte og international støtte til Grækenland gennem de seneste år

<u>Forskellige former for EU-støtte og international støtte ≈ 380 mia. EUR</u>	<u>Svarende til : (2011-data)</u>	<u>Til sammenligning:</u>
Finansiel støtte (lån): 240 mia. EUR	<ul style="list-style-type: none"> • 3 % af EU's BNP • 177 % af Grækenlands BNP	<ul style="list-style-type: none"> • Den samlede amerikanske Marshallplan 1948-1951:<ul style="list-style-type: none"> – ≈ 13 mia. USD (85 % tilskud, 15 % lån) – ≈ 5 % af USA's BNP – ≈ 2,1 % af
Støtte fra den private sektor (gældsnedskrivning): 100 mia. EUR	<ul style="list-style-type: none"> • 33 600 EUR pr. indbygger i Grækenland	
EU-støtte i perioden 2007-2013 (tilskud): >		

<p style="text-align: center;">40 mia. EUR</p> <p>(herunder 20 mia. EUR fra EU's struktur- og samhørighedsfonde og 20 mia. EUR fra den fælles landbrugspolitik)</p>		<p style="text-align: center;">modtagerlandenes BNP</p>
--	--	---

Krisen har tydeliggjort den indbyrdes afhængighed mellem alle EU-landene, ikke mindst mellem de lande, der er fælles om den samme valuta. En så fremskreden grad af økonomisk, social og politisk integration kan kun fungere, hvis alle lever fuldt op til sine forpligtelser. Grækenland har brug for EU for at komme gennem krisen – og EU har brug for et velfungerende og dynamisk Grækenland, der er i stand til at spille sin rolle som medlemsstat, for at få EU's politikker til at fungere i hele EU.

Igennem hele krisen har Kommissionen aktivt støttet Grækenland, både med direkte støtte og ved sammen med de andre medlemsstater, EU-institutioner og det internationale samfund at søge at finde frem til nye løsninger, der kan skabe varige resultater i Grækenland. Overalt i Kommissionen er der medarbejderteams, der på fuldt tryk arbejder sammen med de græske myndigheder i Bruxelles og Athen. For at tilvejebringe den tekniske bistand, der er brug for, oprettede Kommissionen desuden i juli 2011 en særlig taskforce for Grækenland. Kommissionen har også fået til opgave at føre øget tilsyn med Grækenlands opfyldelse af sine forpligtelser og realisering af resultater. Som det fremgår af bilaget til denne meddelelse, er konkrete resultater nu ved at tage form, og flere lovende løsningsmuligheder har aftegnet sig.

At Kommissionen har besluttet at udsende denne meddelelse nu, skyldes, at den overordnede plan for genopretning i Grækenland efter mange måneders usikkerhed nu er på plads. Grækenland har taget vigtige skridt til at få nedbragt sin offentlige gæld og har iværksat nye finans- og økonomiskpolitiske foranstaltninger. Aftalen om det andet økonomiske tilpasningsprogram og det positive udfald af de seneste nedskrivninger af gæld til den private sektor åbner mulighed for at skabe en ny dynamik og for hurtigere at få iværksat de hårdt tiltrængte strukturreformer.

Denne meddelelse vil være af interesse for et bredt publikum:

- for det græske folk, fordi den viser, at den nuværende krise kan munde ud i et mere fair, trygt og effektivt system med større social sammenhængskraft. Grækenland har evnen til forandring og mange værdifulde aktiver at trække på, men al den massive støtte, Grækenland nu modtager, kan kun give resultater, hvis grækerne selv løfter med og gør en indsats for at skabe en anderledes fremtid
- for de folkevalgte institutioner i Grækenland, der har godkendt det andet økonomiske tilpasningsprogram og sat sig for at få det gennemført. Denne meddelelse understreger nødvendigheden af at få skabt et mere positivt klima ved at fremdrage de hurtige fremskridt, der kan opnås ved at føre alle de første foranstaltninger i programmet ud i livet
- for de andre EU-lande, EU's institutioner og vore internationale partnere, som er trådt til med støtte af hidtil uset omfang til Grækenland, og som gerne vil have sikkerhed for, at deres bidrag bruges fornuftigt på en måde, så man undgår, at de samme problemer opstår igen.

Formålet med denne meddelelse er at understrege de positive virkninger, en fuldstændig og effektiv gennemførelse af det andet økonomiske tilpasningsprogram¹ vil få ved at bane vej for vækst, investeringer og social fornyelse. I denne meddelelse peges der på, hvordan man kan få det størst mulige udbytte af de foranstaltninger, der skal iværksættes allerførst, gennem hurtig handling og støtte fra EU².

Det er en langvarig reform- og tilpasningsproces, Grækenland står over for, men disse foranstaltninger kan sætte det første skub i genopretningen. Det er nødvendigt at bibringe offentligheden en bred forståelse af programmet og af, hvad de væsentlige ændringer, som vil ske i de kommende måneder, ventes at resultere i, for at overbevise alle om, at de ofre, der ydes, og den indsats, der gøres nu, vil give konkrete resultater i fremtiden.

2. EN HISTORISK MULIGHED FOR AT SKABE EN BEDRE FREMTID

Det allervigtigste mål for Grækenland må være at få gennemført det andet økonomiske tilpasningsprogram fuldt ud og uden forsinkelser. De reformforanstaltninger, det indeholder, skal genoprette den græske økonomis vækst- og beskæftigelsesskabende potentiale og rydde op i alle de regler, som underminerer moralen, og i al den korrupsion og bureaukrati, som afholder græske borgere og virksomheder fra at gå ind i produktive aktiviteter. Den nuværende overregulering og dårligt fungerende offentlige forvaltning skaber ineffektivitet, som særinteresser i alt for mange tilfælde har kunnet profitere på.

Både borgernes og virksomhedernes situation kan forbedres betydeligt på relativt kort tid, hvis man får fjernet de allerstørste hindringer for vækst. På mellemlang sigt er der behov for mere dybtgående reformer af den offentlige forvaltning og retssystemet i Grækenland, der kan få dem til at arbejde hurtigere og mere effektivt, for et langt mere effektivt og retfærdigt skatteopkrævningssystem og for større retssikkerhed for investorer og iværksættere.

Formålet med de reformer, der er indeholdt i det andet økonomiske tilpasningsprogram, er at skabe et mere retfærdigt samfund – et samfund, hvor alle dele af befolkningen er med til at trække læsset med de nødvendige tilpasninger og også får del i goderne ved reformen. Virkningerne af de alvorlige uligheder, der er blevet opbygget i den græske økonomi, har især ramt de mindst velstillede, hvilket gør behovet for reformer endnu mere presserende. Det bør ikke længere tolereres, at indflydelsesrige grupper med snævre interesser, både inden for og uden for den offentlige forvaltning, kan udnytte deres position i et lidet gennemskeligt og bureaukratisk system, der åbner vejen for korrupsion. Disse reformer vil være til gavn for hele befolkningen, som fortjener en bedre offentlig forvaltning.

2.1. Det kan gøres

Grækenland har allerede opnået betydelige fremskridt med den gradvise nedbringelse af det offentlige underskud gennem nedskæringer og skatteforanstaltninger. Statsunderskuddet er blevet reduceret fra tæt ved 16 % af BNP i 2009 til 9,25 % af BNP sidste år. Parlamentet har vedtaget en enorm mængde ny lovgivning, og alt, hvad der skulle til, for at det andet

---

¹ Programmets fulde tekst kan findes (på engelsk) på:

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2012/pdf/ocp94_en.pdf.

² Denne meddelelse ændrer intet ved de formelle afgørelser angående Grækenland, som er vedtaget inden for rammerne af de traktatfæstede procedurer for samordning af den økonomiske politik.

økonomiske tilpasningsprogram kunne træde i kraft, er på plads. Som det i den seneste tid har vist sig, kan det politiske system skabe resultater, når det koncentrerer sig om klare mål.

Vejen til økonomisk fornyelse er nu klart afstukket i det andet økonomiske tilpasningsprogram. Dette program skal resultere i en historisk transformation og give Grækenland en moderne økonomi og nogle ledelses- og forvaltningsstrukturer, der sætter landet i stand til at se fortrøstningsfuldt på fremtiden. Grækenland har mange styrker at trække på – bl.a. sine rederier, sit turistpotentiale, sine universiteter og sin generelt veluddannede arbejdsstyrke samt sin beliggenhed som et potentielt logistik- og energiknudepunkt i Sydøsteuropa.

En hurtig gennemførelse af en række af de overordnede foranstaltninger kan yde et afgørende bidrag til at skabe vækst og beskæftigelse, forbedre konkurrenceevnen og stimulere investeringer. Dermed kan der på relativt kort tid opnås resultater, der er håndgribelige og synlige for borgerne og erhvervslivet. Det kan sætte skub i reformprocessen og sende et stærkt signal om, at Grækenland har viljen til reformer. Det vil hjælpe Grækenland med at komme ud af den onde cirkel og ind i en god cirkel – hvor reformvilje belønnes med genvundet tillid og vækst, som baner vejen for videre fremskridt.

Det er klart, at hele det andet økonomiske tilpasningsprogram skal gennemføres i fuldt omfang, men i denne meddelelse vil Kommissionen pege på tre brede områder, hvor de græske myndigheder bør sætte ind i løbet af 2012, fordi det allerede kan forventes at give lovende resultater inden udgangen af 2012. Der er tale om følgende områder:

- Styr på de offentlige finanser og indtægter, så de med tiden kan blive bæredygtige
- Långivning ud til realøkonomien ved at rekapitalisere banker og hjælpe små og mellemstore virksomheder med at opnå lån på vilkår, de kan klare
- Frigørelse af virksomhedernes vækstskabende potentiale - der er behov for gennemgribende reformer af erhvervslivets rammevilkår og arbejdsmarkedet, således at Grækenland igen kan blive et land, som indenlandske og udenlandske investorer har tillid til, og som kan tiltrække investeringer og job.

2.1.1. Styr på de offentlige finanser – en afgørende forudsætning for vækst og øget beskæftigelse

Programmet tager sigte på at bane vej for en mere dynamisk og fair økonomi på mellemlang sigt. Internationale erfaringer viser, at alle forsøg på at skabe øget vækst og beskæftigelse vil være frugtesløse, hvis ikke den offentlige gæld bliver bragt ind på en mere bæredygtig kurs, og konkurrenceevnen bliver genoprettet. En bæredygtig gæld indebærer, at der i 2013 og 2014 må gøres en større indsats for at få bragt den græske gældskvote ned til omkring 117 % af BNP i 2020. De kortsigtede indvirkninger på realøkonomien vil kunne dæmpes ved at fokusere på målrettede udgiftsnedskæringer. Desuden vil en nedbringelse af underskuddet forbedre de græske virksomheders likviditet, fordi staten så vil lægge mindre beslag på indenlandsk og udenlandsk opsparring. Det vil øge Grækenlands troværdighed på markederne og sætte landet i stand til selv at skaffe finansiering på rimelige vilkår ved udgangen af perioden med statslig finansiering, og det vil give erhvervslivet bedre finansieringsvilkår. For at få kontrol over de offentlige finanser er det desuden afgørende vigtigt at reformere skattesystemet og skatteforvaltningen som beskrevet nedenfor i afsnit 2.3.2.

Foranstaltninger i 2012 (jf. §1 i aftalememorandummet):

De græske myndigheder skal identificere, hvilke foranstaltninger der skal træffes for at få elimineret underskuddet på de offentlige finanser i 2013 og 2014. Disse foranstaltninger bør fokusere på udgiftsnedskæringer.

2.1.2. Långivning ud til realøkonomien gennem rekapitalisering af banker og hjælp til SMV

Det græske banksystem har været ramt af, at indlån i massivt omfang er blevet trukket ud af bankerne, hvilket har vanskeliggjort deres likviditet og forringet værdien af deres aktiver. Det har givet sig udslag i, at de har indskrænket deres långivning til realøkonomien.

Det er en forudsætning for økonomisk genopretning, at dette problem løses, og at der på ny kommer gang i långivningen til det græske erhvervsliv. I den anden finansielle hjælpepakke er der afsat midler til en rekapitalisering af det græske banksystem, der både skal sikre den finansielle stabilitet og sætte bankerne i stand til at finansiere realøkonomien.

De små og mellemstore virksomheder (SMV) i Grækenland har i øjeblikket meget vanskelige vilkår at operere på. I 2011 fik 6 ud af 10 virksomheder forringet deres indtjening i forhold til 2010, og 150 000 arbejdspladser gik tabt. Disse alarmerende tal understreger nødvendigheden af at sætte hurtigt og målrettet ind for at hjælpe de små og mellemstore virksomheder – EU's støtte hertil beskrives senere i denne meddelelse.

For at imødegå denne trussel er det nødvendigt at mobilisere alle disponible ressourcer, især fra EU's strukturfonde³, for at tilvejebringe kapital til nye aktiviteter, der kan sætte skub i beskæftigelsen og fremme bæredygtig vækst. Der er allerede afsat over 4 mia. EUR til likviditetsstøtte til SMV under EU's strukturfonde, i form af finanstekniske instrumenter og tilskud. Desuden er der oprettet en ny garantifond for SMV med 500 mio. EUR fra EU's strukturfonde, som kan virke som løftestang for at tilvejebringe yderligere 1 mia. EUR i lån fra EIB til græske banker, som så skal låne dem videre til små og mellemstore virksomheder i Grækenland.

For øjeblikket kommer disse penge imidlertid ikke ud til de små og mellemstore virksomheder i Grækenland på grund af den begrænsede investeringslyst, den høje risiko, lån til SMV anses for at være forbundet med under de nuværende omstændigheder, og dermed også SMV's vanskeligheder ved at skaffe den fornødne medfinansiering hos bankerne. De græske myndigheder har endnu ikke implementeret de ændringer, der er foretaget i EU-lovgivningen for at åbne mulighed for medfinansiering af driftskapital til SMV.

At få fjernet disse blokeringer er et af de mål, der må prioriteres højst her og nu. Desuden findes der flere projekter og ordninger, der medfinansieres af EU's strukturfonde, og som tager sigte på at fremme iværksætterlyst og yde støtte til iværksættere samt på mikrofinansieringsordninger.

---

³ For nærmere oplysninger om EU-finansiering og likviditetsstøtte til SMV henvises til afsnit 2.2 og 3.2 i bilaget.

Foranstaltninger i 2012:

Bankrekapitaliseringerne bør være afsluttet inden september 2012 på en måde, der sikrer bankernes forretningsmæssige autonomi.

I de kommende 8 måneder bør den græske banksektor og de græske myndigheder fremskynde udbetalingen af de 4 mia. EUR, der allerede er afsat til lån til SMV. De ændringer i EU-reglerne, der åbner mulighed for medfinansiering af driftskapital, bør implementeres i den græske lovgivning.

EIB bør yde lån til SMV garanteret af garantifonden for SMV, og målet bør være 160 mio. EUR i 2012, yderligere 400 mio. EUR inden udgangen af 2013 og 440 mio. EUR før 2015. I løbet af 2012 vil EIB desuden afsætte yderligere 440 mio. EUR til SMV, med garanti stillet af de græske myndigheder.

Der bør også ydes øget finansiel støtte til iværksætteruddannelse (med fokus på nye, innovative produkter og tjenesteydelser), bl.a. i form af mentor- og coachingordninger og rådgivning.

2.1.3. Frigørelse af erhvervslivets vækstskebnende potentiale

At få bragt Grækenland permanent ud af krisen kræver vækst i Grækenlands produktive sektor. Det skønnes, at en reform af produkt- og tjenesteydelsesmarkederne på længere sigt vil kunne øge Grækenlands BNP med op til 13,5 %.⁴ Hvis erhvervslivet befris for bureaukrati og korrupsion, kan der frigøres et stort, akkumuleret vækstpotentiale inden for sektorer som bl.a. turisme, havnetjenester og fødevarerforarbejdning. Det vil gøre det lettere at få økonomien tilbage på en kurs med øgede investeringer og øget eksport og kan føre til et afgørende skift henimod aktiviteter med større værditilvækst. Nedenfor peges der på otte indsatsområder, hvor der inden udgangen af 2012 bør opnås fremskridt⁵.

- **Genoprettelse af konkurrenceevnen**

Som led i bestræbelserne på at modernisere det græske arbejdsmarked er der behov for, at der sættes ind på hurtigt at få tilpasset enhedsarbejdskraftomkostningerne for at imødegå arbejdsløsheden og genoprette den græske økonomis konkurrenceevne på omkostningssiden. Som fastlagt i det andet økonomiske tilpasningsprogram skal de foranstaltninger, der iværksættes for hurtigt at få nedbragt arbejdskraftomkostningerne med henblik på den nødvendige nedbringelse af ledigheden og forbedring af konkurrenceevnen, sammen med de allerede iværksatte foranstaltninger tage sigte på at nedbringe de nominelle enhedslønomkostninger i erhvervslivet med 15 % i 2012-2014. I forbindelse hermed bør der tages hensyn til udfaldet af dialogen mellem arbejdsmarkedets parter, og alle foranstaltninger bør gå hånd i hånd med en bredere indsats for at styrke arbejdsmarkedets institutioner, lette lønforhandlinger på alle niveauer og bekæmpe sort arbejde.

---

⁴ Foundation of Economic and Industrial Research, Quarterly Bulletin 2/10, 2010.

⁵ Se nærmere herom i afsnit 3 i bilaget.

Foranstaltninger i 2012 (jf. § 4, stk. 1, i aftalememorandummet):

Inden udgangen af juli 2012 bør der i samråd med arbejdsmarkedets parter opstilles en tidsplan for en reform af de nationale kollektive overenskomster. De græske myndigheder bør også iværksætte foranstaltninger, der kan sikre en budgetneutral nedbringelse af arbejdsgiverbidragene, der tegner sig for en betydelig del af arbejdskraftomkostningerne.

- **Fremme af eksport**

I Grækenland tager toldbehandling og eksportformaliteter gennemsnitligt 20 dage – mens EU-gennemsnittet ligger på 10 dage. Det skønnes at resultere i en samlet eksportomsætning, der ligger ca. 10 % under, hvad den ellers ville have været⁶. Uforholdsmæssige og ofte unødvendige dokumentations- eller procedurekrav bør afskaffes.

Foranstaltninger i 2012 (jf. §4, stk. 2, i aftalememorandummet):

Der bør foretages en systematisk gennemgang af eksport- og toldformaliteter for at få ryddet alle overflødige kontrolformaliteter af vejen og tilpasse kontrolsystemerne til den praksis, der følges i resten af det indre marked. Når først forenklingsprocessen er kommet i gang, vil en overgang til ikt-løsninger kunne maksimere resultaterne af disse forenklinger. Der bør også gøres en indsats for at hjælpe eksportører med at finde frem til nye afsætningsmuligheder på lovende markeder.

- **Stimulering af nye investeringer**

Reguleringsmæssige og administrative barrierer med mange forskellige myndigheder impliceret forsinkes og øger omkostningerne ved investeringer i nye anlæg eller projekter. Der peges ofte på regler om fysisk planlægning og miljøtilladelser som hindringer for investeringer. Det er især virksomheder i energisektoren, inden for distribution og logistik samt i transportsektoren, der rammes heraf. Disse problemer bliver endnu større i tilfælde af tvister på grund af den opsættende virkning, mange former for klager og sagsanlæg har, og manglen på personale eller kompetence i vigtige forvaltningsgrene. Indførelse af et matrikelregister vil også virke fremmede for investeringer ved at beskytte investorer mod tvister om ejerskab til jord. Desuden har forsknings- og innovationsintensive udenlandske investorer problemer med at skaffe folk med de rette kvalifikationer på grund af misforholdet mellem det offentlige uddannelsessystem og de krav, en videnbaseret økonomi stiller.

Foranstaltninger i 2012 (jf. §4, stk. 2, i aftalememorandummet):

De nyligt vedtagne love om fremskyndelse af visse procedurer for opnåelse af tilladelse til visse erhverv og produktionsaktiviteter samt for miljøtilladelser til projekter og aktiviteter bør nu gennemføres fuldt ud.

Der bør sættes mere ind på at gøre det lettere at starte en ny virksomhed op – målet for EU er i "Small Business Act" sat til 3 dage, med omkostninger på højst 100 EUR. Grækenland bør også få indført den kvikskranke, der foreskrives i servicedirektivet.

⁶ Kilde: Trading on Time, World Bank Policy Research Working Paper 3909.

- **Modernisering af offentlige indkøb**

Offentlige kontrakter tegner sig for 12 % af Grækenlands BNP. Alle, der afgiver bud, må vente dobbelt så længe som EU-gennemsnittet, før kontrakterne tildeles (tæt ved et år). Procedurerne er ineffektive og ressourcekrævende – den offentlige sektor bruger dobbelt så mange manddage på disse procedurer. Gennemsnitligt munder hvert udbud ud i to appeller. Det er noget, der rammer leverandører til den offentlige sektor og øger deres omkostninger. Det lægger hindringer i vejen for at skaffe de leverancer og tjenesteydelser, der er brug for i den offentlige sektor, og for gennemførelsen af projekter finansieret med midler fra EU's strukturfonde.

Foranstaltninger i 2012 (jf. § 2, stk. 6, i aftalememorandummet):

Inden årets udgang bør der foretages en grundig gennemgang af lovgivningen om offentlige udbud, og den nyligt oprettede centrale indkøbsinstans bør gøres fuldt operationel. Der bør udarbejdes en plan for en mere professionel og gennemsigtig administration af offentlige kontrakter, som bør afprøves i flere udgiftstunge ministerier, før de bedste former for praksis indføres i andre dele af statsadministrationen. Desuden kunne det føre til betydelige besparelser, hvis der indføres et elektronisk udbudssystem, hvis der gøres en indsats for at samle offentlige udbud i centrale indkøbsorganer, og hvis der gøres mere udbredt brug af rammekontrakter for standardleverancer.

- **Fri konkurrence og fri prisdannelse**

Under hele den økonomiske tilbagegang har priserne fortsat ligget højt i mange sektorer i den græske økonomi, hvilket har gjort situationen endnu værre for de forbrugere og virksomheder, der i forvejen var ramt af indkomstnedgange. Der er behov for en målbevidst indsats for at få fjernet de mange reguleringsbarrierer, der lægger hindringer i vejen for konkurrence og nye virksomheders indtrængning på markedet. Det drejer sig bl.a. om at ændre de eksisterende regler i lovgivningen, der beskytter visse former for indkomster eller beskytter visse erhverv mod konkurrence. Øget konkurrence og prisfleksibilitet er også en nødvendighed for at sikre, at faldende arbejdskraftomkostninger giver sig udtryk i faldende priser og dermed dæmper virkningerne for de disponible indkomster og sikrer, at nedgangen i produktionsomkostningerne kommer hele det græske samfund til gode.

Foranstaltninger i 2012 (jf. §4, stk. 2, i aftalememorandummet):

Den lov om regulerede erhverv, der blev vedtaget i 2011, bør gennemføres fuldt ud inden årets udgang, sammen med de yderligere liberaliseringsforanstaltninger, der er indeholdt i aftalememorandummet. Det er også nødvendigt med en effektiv gennemførelse af EU-reglerne om anerkendelse af faglige kvalifikationer. Et sundhedstjek af lovgivningsrammerne i udvalgte økonomiske sektorer skal være afsluttet senest i efteråret og skal danne grundlag for at få ophævet konkurrencehæmmende og unødigt byrdefuld lovgivning.

- **En energisektor med fuld konkurrence**

Grækenland er stærkt afhængigt af fossilt brændsel (størsteparten af landets elproduktion er baseret på brunkul). De fleste øer er fortsat isolerede og afhængige af dieselgeneratorer og oliefyrr. Den samlede effektivitet i elproduktionen er en af de laveste i Europa. Energisektoren domineres af et par statsejede virksomheder med lav produktivitet, som stort set stadigvæk har monopol på markedet. Funktionen som transmissionssystemoperatør er endnu ikke blevet

fuldt adskilt. Industrikunder klager over, at det går ud over deres konkurrencedygtighed, at de må betale nogle af de højeste energipriser i Europa.

Der er behov for modernisering af elektricitets- og gasnettene. Med forbedringer i gaslagrings- og rørledningsnettene og investeringer i nye rørledningsprojekter, der kan føre til diversificering af gasressourcerne, vil Grækenland blive i stand til at udnytte sin strategiske geografiske beliggenhed og fungere som en gateway til det europæiske gasmarked. Sammenkobling af de større øers elektricitetsnet med fastlandet og sammenkoblinger mellem mindre øer er en nødvendig forudsætning for at kunne etablere vindmøller og solcelleanlæg i større målestok.

En styrkelse af transmissionsnettet på fastlandet er også en forudsætning for at kunne inddrage vedvarende energi i energiforsyningen på hjemmemarkedet og åbne mulighed for en betydelig elektricitetseksport til resten af Europa. Grækenland er et naturligt gennemgangsland for meget af den gas, der kommer fra Det Kaspiske Hav og det østlige Middelhav. Her kan TEN-E programmet og den nye Connecting Europe-facilitet spille en vigtig rolle med hensyn til at samle bestræbelserne på dette område og finansiere dem. At sikre en åben og velfungerende energisektor med ikkediskriminerende adgang til dens infrastrukturer og net er en forudsætning for at tiltrække privat finansiering til disse investeringer. Projekter som Helios kan blive springbrættet til et virkeligt integreret europæisk marked for energi fra vedvarende energikilder og samtidig hjælpe med til genopretningen af den græske økonomi.

Foranstaltninger i 2012 (jf. §4, stk. 2, i aftalememorandummet):

Privatiseringerne af offentlige gas- og elselskaber i år vil give investorer i den private sektor mulighed for at komme ind på et enormt nyt marked og øge mulighederne for større omkostningsbesparelser i kraft af effektivitetsforøgelse i de tidligere statsejede virksomheder.

En udskillelse af driften af gas- og elektricitetstransmissionssystemerne fra produktions- og forsyningsaktiviteterne vil skabe øget gennemsigtighed i sektoren og øget konkurrence med nye aktørers indtrængning på markedet.

Den tekniske bistand har til formål at hjælpe med til at reformere de græske støtteordninger for vedvarende energi og forbedre investeringsklimaet for udvikling af de enorme solenergi- og vindkraftressourcer, Grækenland råder over.

- **En effektiv transportsektor**

Der er sket store omvæltninger i den græske transportsektor, efter at man har indført en tilsynsmyndighed for jernbanerne, åbnet op for konkurrence inden for vejtransport og liberaliseret rutebiltransporten.

Men der er stadigvæk meget, der mangler at blive gjort. Administrative barrierer og ineffektiv ledelse lægger hindringer i vejen for en effektiv drift af havne og lufthavne, hvilket igen har negative indvirkninger på to af de vigtigste økonomiske sektorer, nemlig logistikindustrien og turistsektoren. Inden for lufthavne og styring af lufttrafikken kunne der på kort tid tilvejebringes en betydeligt større kapacitet og lavere omkostninger for operatørerne, hvilket vil sætte skub i turisttilstrømningen. Jernbanedriften kan forbedres ved at åbne mulighed for, at operatører fra andre EU-lande kan gå ind på markedet for passagertransport, og ved at lempe formaliteterne inden for international godstrafik.

Foranstaltninger i 2012 (jf. §4, stk. 2, i aftalememorandummet):

Den plan for transportpolitikken (ventes at foreligge i juni 2012), som opstiller de strategiske og lovgivningsmæssige rammer for hele transportsektoren, må færdiggøres. Den græske civilflyffartsstyrelses regulerende og operative funktioner bør adskilles, og der bør afsættes midler til moderne lufttrafikkontroludstyr, rekruttering af kvalificerede flyveledere og indførelse af moderne edb-programmer for slottildeling. Inden for jernbanepassagertransport må planerne om at indføre uafhængige myndigheder for tildeling af kontrakter føres ud i livet. Procedurene for grænsepassage og aftalerne om at lette godsstrømmene på X-korridoren bør tages op til revision, og alle grænselukninger bør ophøre.

- **Privatiseringsprogrammet skal gøres til en succes**

Den privatiseringsplan, der er indeholdt i det andet økonomiske tilpasningsprogram, og hvortil der er afsat 50 mia. EUR, skal fungere som en platform til at tiltrække direkte investeringer fra udlandet, få nye aktører ind på markedet og skabe øget konkurrence, samtidig med at den skal hjælpe med til at få afdraget den offentlige gæld. Den vil også kunne bane vej for en mere effektiv drift af nøglevirksomheder i Grækenland, der i dag ejes af staten, hvis den gennemføres inden for rammerne af en langsigtet strategisk vision.

Der er brug for mere kohærente reguleringsrammer for jernbaner, havne og lufthavne, mens de forberedes til privatisering. Disse rammer bør afklare de offentlige myndigheders og infrastrukturoperatørens respektive roller, sikre en ikkediskriminerende adgang til infrastrukturene, fremme infrastrukturudvikling som led i et kohærent transportsystem og sikre en effektiv brug af struktur- og samhørighedsfondene og implementering af de prioriterede TEN-T mål.

Foranstaltninger i 2012 (jf. §2, stk. 1, i aftalememorandummet):

Der bør skabes sunde regulerings- og institutionelle rammer for infrastrukturaktiver for at lette privatiseringen af disse aktiver, som forsinkes af tekniske barrierer og usikkerhed om vilkårene for deres drift. Der bør foretages en komplet opgørelse og registrering af al statsejet fast ejendom og jord. Det er vigtigt at sikre, at afhændelserne giver de forventede indtægter, så staten ikke kommer til at finansiere et underskud, og for at styrke privatiseringernes rolle som et middel til at fremme en mere bæredygtig udvikling i den offentlige gæld.

2.2. Håndtering af krisens sociale virkninger

Ud over de ovenfor skitserede tre indsatsområder er det også nødvendigt omgående at sætte ind mod den hurtige forværring af den sociale situation i Grækenland. Ledigheden, især blandt unge, er vokset dramatisk siden krisens begyndelse, og fattigdommen er steget alt for meget. De økonomiske tilpasningsprogrammer tager sigte på at få vendt disse tendenser gennem økonomiske reformer, der skal sikre, at alle får del i den fremtidige vækst og beskæftigelse.

Det er vigtigt at få nedbragt arbejdskraftomkostningerne og forbedret produktiviteten for at få genoprettet den græske økonomisk konkurrenceevne. Disse nødvendige skridt må ledsages af en solid indsats for at sikre social retfærdighed og hjælpe de mest sårbare.

Disse hensyn kommer også til udtryk i programmet, f.eks. hvor det drejer sig om at revidere sociale ordninger for at sikre, at de kommer de rette til gode og effektivt beskytter de sårbare, sikre, at pensionsnedskæringer er målrettede og beskytter de laveste pensioner, bekæmpe socialt bedrageri, sænke priserne på sundhedsydelse, uden at det går ud over kvaliteten af ydelserne, gøre skattesystemet mere fair og bekæmpe skatteunddragelse.

2.2.1. Fremme af beskæftigelse og uddannelse af unge

Kommissionen arbejder aktivt sammen med de græske myndigheder på at finde måder, hvorpå man kan sætte ind over for den ekstremt høje ungdomsarbejdsløshed. I forbindelse hermed søger den at finde nye muligheder for brug af EU's strukturfonde i Grækenland og for at hjælpe de græske myndigheder med at få kanaliseret disse midler hen til de projekter, der mest effektivt kan hjælpe væksten og beskæftigelsen på vej på kortest mulig tid.

Man er i færd med at udarbejde en handlingsplan, som skal fokusere på klart prioriterede målgrupper og politikmål. Inden for rammerne af EU's eksisterende strukturfondprogrammer kunne der omfordeles 200-250 mio. EUR fra Den Europæiske Socialfond til at støtte foranstaltninger, der kan give øjeblikkelige resultater for de unge i alderen mellem 16 og 24 år, som i dag ikke kan finde arbejde.

Disse foranstaltninger kunne omfatte støtte til at give unge den første erhvervs erfaring eller til korttidsansættelser i den private eller den kommunale sektor, til flere læringeuddannelser eller praktikantophold for unge studerende og universitetsuddannede, til omskoling eller opgradering af kvalifikationer, til stimulering af iværksætterkultur, bl.a. social iværksætterkultur, og til uddannelsesophold i udlandet, f.eks. via programmer som Leonardo og Erasmus.

Foranstaltninger i 2012:

Inden udgangen af 2012 bør der være udarbejdet og iværksat en handlingsplan for beskæftigelse af unge, bl.a. med uddannelses- og iværksætterstøtte.

2.2.2. Aktiv arbejdsmarkedspolitik

De offentlige arbejdsformidlinger bør styrkes, så de kan yde det stigende antal ledige en bedre og mere individuelt tilpasset service. Der er brug for større og mere målrettede investeringer i aktive arbejdsmarkedspolitikker til støtte for en jobskabende vækst, og der må foretages en mere systematisk evaluering af, hvor effektivt de aktive arbejdsmarkedetsforanstaltninger virker. Hovedvægten bør lægges på de mest sårbare grupper (lavtuddannede arbejdsløse, folk med kort skolegang, ældre arbejdstagere, langtidsarbejdsløse, indvandrere og minoriteter osv.). Indsatsen inden for kompetenceudvikling bør fokusere på at identificere og dække behovene i de sektorer og erhvervs-klynger, der kan blive de vigtigste drivkræfter for fremtidig vækst.

EU's strukturfonde kan yde støtte til forskellige ordninger for korttidsansættelser, der især tilgodeser dårligt stillede grupper. Det kan give dem, der er hårdest ramt af krisen, et skub frem og en mulighed for at udvikle deres kompetencer, så de kan forblive på arbejdsmarkedet.

Desuden kunne Grækenland med støtte fra Den Europæiske Socialfond udnytte det hidtil uudnyttede potentiale, der ligger i den sociale økonomi (den tredje sektor), som kan være en

vigtig kilde til skabelse af nye job og være med til at dække det stigende behov for sociale tjenester.

Foranstaltninger i 2012:

En mere effektiv udnyttelse af de ressourcer, der er til rådighed fra Den Europæiske Socialfond, for at få indført velfungerende rammevilkår for den sociale økonomi og de sociale virksomheder samt for de nøglevirksomheder, der kan være drivkræfter i en jobskabende økonomisk genopretning, og tackle de sårbare gruppers mangefacetterede integrationsbehov.

2.2.3. Investering i uddannelse

For at fremme et opsving i væksten og sætte Grækenland i stand til at udnytte sine konkurrencefordele fuldt ud, bør de grundlæggende erhvervsuddannelser forbedres, både med hensyn til deres relevans, kvalitet og evne til at tiltrække de unge. Der bør tilskyndes til samarbejde mellem virksomheder og uddannelsesinstitutioner for at sikre, at de unge har de færdigheder og kompetencer, økonomien har brug for, når de forlader skolen eller uddannelsesinstitutionen – både for at fremme deres ansættelsesmuligheder og iværksætterlyst. I forbindelse hermed bør man også indføre fleksible forløb mellem almenuddannelse og erhvervsuddannelse og mellem grundlæggende erhvervsuddannelse og videreuddannelse.

2.3. Opbygning af en moderne offentlig forvaltning

Reformeringen af Grækenland må starte med en modernisering af den offentlige forvaltning i landet. Grækenland lider i dag af manglende kapacitet til at implementere politikker, styre offentlige finanser, opkræve skatter, åbne markeder op for konkurrence, få offentlige kontrakter til at fungere effektivt og innovativt, betale leverandører eller sikre sine borgere tilstrækkelig hurtig domstolsadgang. De komplekse og lidet gennemskuelige strukturer, der præger alle niveauer, åbner vejen for korrupsion, som underminerer borgernes tillid til systemet og forhindrer det i at fungere effektivt. Hvis alt dette bringes i orden, kan det bane vej for en samfundspagt mellem de græske borgere og staten, der hviler på gennemsigtighed, tillid og solidaritet. Et vigtigt led i denne samfundspagt må være at genoprette tilliden til de officielle statistikker.

2.3.1. Reform af den offentlige forvaltning

Der er brug for en gennemgribende og radikal reform af strukturerne og arbejdsgangen i Grækenlands offentlige forvaltning. Der er behov for en klar fordeling af politisk ansvar for at sikre ansvarlighed og gøre op med inertien i systemet og med den nuværende situation, hvor ansvaret for forskellige aspekter ved en politik er spredt over forskellige ministerier og styrelser. Der er brug for en stærk koordination mellem de forskellige ministerier for at få gennemført de komplekse reformer. Der er også behov for reformer af en række græske ministeriers og offentlige forvaltningers organisation, så de kan komme til at fungere bedre. Og al den kohærens og effektivitet, som skabes i centraladministrationen gennem disse reformer, må også overføres til de regionale og lokale planer.

EU støtter helt konkret reformerne af den offentlige forvaltning i Grækenland, især via Den Europæiske Socialfond med et budget på 505 mio. EUR. En reform af den offentlige

forvaltning indgår også som et helt centralt element i det andet økonomiske tilpasningsprogram.⁷

Foranstaltninger i 2012 (jf. §2, stk. 6, i aftalememorandummet):

Den styringsgruppe på højt plan, der blev nedsat i begyndelsen af 2012 til at overvåge gennemførelsen af forvaltningsreformerne, bør snarest muligt gå i gang med arbejdet under premierministerens ledelse. Der bør oprettes en stabil struktur for koordination mellem de forskellige ministerier. I hvert ministerium bør der indføres horisontale strukturer til at varetage de relevante relationer med budget- og revisionsafdelingerne, afdelingen for intern kontrol eller personaleafdelingerne, som skal handle efter fælles regler.

Der bør opstilles en køreplan for forvaltningsreformer på de regionale og lokale planer, og der bør sættes ind på hurtigt at få dem gennemført. En hurtigere gennemførelse af det ESF-støttede program for forvaltningsreform er afgørende for hurtigt at opnå resultater.

2.3.2. Skattereform, skatteforvaltning og offentlig finansforvaltning

Det græske skattesystem har brug for en gennemgribende omlægning. Både afgifts- og skattesystemerne – også i relation til ejendomsskatterne – kan tilrettelægges bedre, så de kan yde et bidrag til vækst og beskæftigelse. Omfattende skattefritagelser og –begunstigelser og særregler har gjort systemet meget kompliceret, svært at administrere og svært at overholde. De komplicerede regler åbner også vejen for omfattende skatteunddragelse og misbrug og for skattesvindler og korrupsion, der resulterer i enorme indtægtstab for statskassen og kan true virksomhederne på deres overlevelse. Skattereformen bør derfor også føre til en bedre skattelovgivning, en bedre skatteforvaltning og en bedre overholdelse af reglerne.

Den græske skatteforvaltning må gøre en ihærdig indsats for at styrke sin kapacitet til at opkræve de skatter, der skyldes i alle dele af det græske samfund. Der bør sættes effektivt ind på at forbedre skatteadministrationens forvaltning og uafhængighed. Statens regnskaber må forbedres yderligere. Det var svagheder på disse områder, der havde afgørende betydning for forværringen af situationen på de offentlige finanser i Grækenland. En bedre skatteforvaltning og en bedre bekæmpelse af skatteunddragelse vil også kunne sikre en ligelig fordeling af de byrder, tilpasningen er forbundet med.

Omvendt må den græske skatteforvaltning omgående tilbagebetale de op til 700 mio. EUR, som eksportvirksomheder har indbetalt i forlods moms. Det er helt ødelæggende for kriseramte virksomheder, at disse tilbagebetalinger kan forhales efter individuelle skatteembedsmænds forgodtbefindende.

Der er behov for en mere gennemsigtig forvaltning af offentlige midler og en mere effektiv bekæmpelse af korrupsion og svindel.

Foranstaltninger i 2012 (jf. §2, stk. 3 og 4, i aftalememorandummet):

Denne gennemgribende reform af skattesystemet bør forberedes meget grundigt i de kommende måneder for at sikre, at den bliver effektiv og kommer til at yde et bidrag til øget vækst.

⁷

Se nærmere om reformen af den offentlige forvaltning i afsnit 3.6 i bilaget.

Der bør gøres mere for at inddrive skattegæld og kontrollere velstående skatteborgeres selvangivelser, samtidig med at der også sættes ind med gennemgribende forenklinger af skattelovgivningen og –procedurerne, hvor der kan trækkes på den tekniske bistand, der tilbydes.

Der bør fastlægges en bedrageribekæmpelsesstrategi, som omfatter både offentlige indtægter og offentlige udgifter.

2.3.3. Reform af sundheds- og pensionssystemerne

For at kunne opretholde den universelle adgang til sundhedsvæsenet og forbedre dets ydelser i en situation, hvor der kræves langt større budgetdisciplin, er Grækenland nødt til at finde frem til måder, hvorpå man kan holde omkostningerne i systemet nede og øge dets samlede effektivitet. Det må gøres med det mål for øje at øge den samlede kvalitet i det offentlige sundhedsvæsen, bl.a. ved at sætte ind over for uligheder med hensyn til adgangen til sundhedsydelser og gøre styringen og forvaltningen af sundhedssystemet mindre fragmenteret.

En mere ansvarlig brug af sundhedsydelser og -produkter kan bidrage hertil, især ved at reducere udgifterne - og fjerne de overflødige - til medicinsk udstyr og lægemidler. Det kan gøres ved at indføre mere transparente og professionelle receptsystemer og indkøbssystemer i sundhedssektoren (Grækenland er i færd med at indføre elektroniske recepter og har for nylig afholdt den første e-auktion på lægemidler). At hensyn til sundhedssystemets langsigtede bæredygtighed er det vigtigt at tilgodese det langsigtede personalebehov i sundhedsvæsenet, med særligt fokus på uddannelse og fastholdelse af læger og sygeplejersker i Grækenland.

I 2010 vedtog Grækenland en af de mest ambitiøse pensionsreformer i EU. Denne reform vil styrke det græske pensionssystems langsigtede bæredygtighed.

I takt med den stigning i gennemsnitslevetiden, der er sket igennem det sidste årti – i 2010 kom den op på 78,4 år for mænd og 82,8 år for kvinder (i forhold til EU-27 tallet for 2008 på henholdsvis 76,4 og 82,4 år) – bør de indvirkninger, befolkningens aldring har på sundheds- og pensionssystemerne, indgå som et væsentligt hensyn i reformprocessen.

Foranstaltninger i 2012 (jf. §2, stk. 7 og 8 i aftalememorandummet):

Grækenland bør gradvis få iværksat et sæt foranstaltninger med henblik på at: i) styrke styringen af sundhedssektoren og samtidig mindske fragmenteringen og reducere administrationsomkostningerne, ii) nedbringe medicinudgifterne gennem ændringer af prisordninger, receptsystemer og refusionsregler samt ved at fremme brugen af generiske lægemidler, iii) centralisere indkøb, iv) udvikle et samlet, ensartet e-sundhedssystem, der kan forbedre kontrollen med og gennemsigtigheden og effektiviteten i sundhedsvæsenet, og v) få udviklet et personaleplanlægningsinstrument, der kan kortlægge det langsigtede personalebehov i sundhedsvæsenet. Dette er alt sammen nødvendige skridt på vejen mod et virkeligt landsdækkende sundhedssystem, der giver garanti for retfærdighed, lige adgang og effektivitet samt kvalitet i ydelser og udgifter.

Pensionsreformen bør føres helt til ende med reform af tillægspensionsordninger og bekæmpelse af svindel med invalidepensioner.

2.3.4. Reform af retsvæsenet

Også i det græske retsvæsen er der brug for en reform, for efter internationale standarder er det overordentligt ineffektivt. Både borgerne og virksomhederne må kunne have tillid til, at retssystemet kan give dem effektive løsninger på deres problemer og værne om deres rettigheder. Det græske retsvæsen er præget af komplekse processuelle regler, som fører til uforholdsmæssige forsinkelser af retssager (langt over OECD-gennemsnittet) og en stor pukkel af uafsluttede sager til trods for det relativt store antal retter og dommere i forhold til den græske befolknings størrelse. Den reform af retsvæsenet, der er indeholdt i det andet økonomiske tilpasningsprogram, kan yde et vigtigt bidrag til økonomisk genopretning ved at stimulere det private forbrug, de udenlandske investeringer og den græske iværksætterlyst.

Foranstaltninger i 2012 (jf. §4, stk. 5, i aftalememorandummet):

Grækenland bør arbejde på at i) få elimineret den pukkel af uafsluttede sager, der har ophobet sig i domstolene (skattesager, privat- og handelsretlige sager), ii) tilskynde borgere og virksomheder til at gøre brug af alternative konfliktløsningsmetoder som mægling for at få nedbragt arbejdsbyrden i retsvæsenet, iii) indføre nye e-justice applikationer, v) revidere den græske civilretsplejelovgivning og v) vedtage og gennemføre en korruptionsbekæmpelsesstrategi.

2.3.5. Forbedring af den interne koordination

Det andet økonomiske tilpasningsprogram indeholder en komplet reformdagsorden, som de græske myndigheder skal gennemføre. Det udgør også den "kritiske masse", der skal til for at bringe strukturreformerne i Grækenland ind på en selvforstærkende kurs.

Men der findes for øjeblikket ikke noget "nervecenter" for koordinering og overvågning af reformprocessen i den græske regering. Og der er behov for et sådant nervecenter for at sikre, at kursen holdes, og at regeringen har klart og effektivt overblik over hele processen. Det kan danne grundlag for regerings- og parlamentskontrol med processen og hjælpe med til at rette op på eventuelle afvigelser fra kursen. Det kan desuden fungere som et autonomt organ, der er med til at udforme og gennemføre strukturreformer.

Der ydes desuden teknisk bistand til forbedring af kvaliteten af de officielle statistikker, og der er indført en samlet statistikhandlingsplan (JOSGAP).

Foranstaltninger i 2012 (jf. §5 i aftalememorandummet):

Der bør oprettes et organ til overvågning og koordination af strukturreformerne, som bør være fuldt funktionsdygtigt inden udgangen af 2012.

3. DEN EUROPÆISKE UNION KAN HJÆLPE

3.1.1. Udnyttelse af EU's fonde

De ressourcer, der er til rådighed i EU-fondene, repræsenterer en betydelig økonomisk ammunition⁸. For årene 2007-2013 er der afsat over 20 mia. EUR under struktur- og

⁸ Se nærmere om EU-finansiering i afsnit 2.2. og 2.3 i bilaget.

samhørighedsfondene og yderligere 21 mia. EUR under den fælles landbrugspolitik. Men det er under halvdelen af midlerne fra struktur- og samhørighedsfondene, der er blevet udnyttet, og også landbrugsmidlerne kunne udnyttes langt bedre. Det betyder, at der er et betydeligt hidtil uudnyttet potentiale for at sætte skub i efterspørgslen og investeringerne og skabe nye arbejdspladser på kort sigt, som kan bane vejen for bæredygtig vækst i fremtiden.

Sammen med de græske myndigheder har Kommissionen identificeret en række prioriterede projekter, der omgående kan sætte gang i vækst og beskæftigelse. Kommissionen har også foreslået et risikodelingsinstrument for at sætte skub i private investeringer og større infrastrukturprojekter. Dette instrument kan fungere som en vigtig katalysator for nøgleprojekter som f.eks. investeringer i motorvejsanlæg og større affaldsforvaltningsprojekter.

Foranstaltninger i 2012 (jf. §4, stk. 3, i aftalememorandummet):

Grækenland bør fortsat arbejde på at realisere målene for absorption af midler fra struktur- og samhørighedsfondene, ansøgninger til større projekter og gradvis nedbringelse af ikkemålrettet de minimis-statsstøtte. Indsatsen for at forenkle forvaltningen af EU-fondene bør videreføres, og unødige administrative byrder bør fjernes, samtidig med at stabiliteten i gennemførelsesrammerne sikres.

De tekniske forberedelser til risikodelingsinstrumentet bør fremskyndes, så instrumentet vil kunne aktiveres snarest muligt, efter at Rådet og Europa-Parlamentet er nået til politisk enighed.

Der bør i Grækenland nås til enighed om den nødvendige omlægning af motorvejskoncessionerne for at sikre deres økonomiske rentabilitet.

Antallet af indgåede projektaftaler – og især om de 181 prioriterede projekter – bør øges betydeligt og fremskyndes, således at det sikres, at de er gennemført før udgangen af 2015.

3.1.2. Teknisk bistand / Taskforcen for Grækenland

Med sin særlige Taskforce for Grækenland, som rapporterer til Kommissionens formand, José Manuel Barroso, vil Kommissionen fortsætte med at støtte Grækenland ved at koordinere og mobilisere den tekniske bistand, Grækenland har brug for for at kunne gennemføre de svære reformer.

Denne Taskforce arbejder allerede nært sammen med de græske myndigheder på at identificere behovene og mobilisere ekspertise fra de andre medlemsstater og internationale organisationer inden for absorption af strukturfondsmidler, skatteforvaltning/offentlig finansforvaltning, herunder bekæmpelse af svig, smugling og korruption, reform af den offentlige forvaltning, erhvervs klima samt reform af retsvæsen og sundhedsvæsen. Mange medlemsstater spiller en vigtig rolle med udsendelse af førende eksperter til at rådgive de græske myndigheder.

Kommissionen vil med jævne mellemrum aflægge rapport om gennemførelsen af det andet økonomiske tilpasningsprogram og arbejdet i den særlige Taskforce for Grækenland.

4. KONKLUSION

Grækenlands økonomiske transformation er ikke noget, der vil ske fra den ene dag til den anden, men der kan ventes væsentlige resultater allerede i 2012. Det tager tid at gennemføre de gennemgribende strukturreformer og rette op på de ubalancer, der er blevet opbygget over en årrække, men de foranstaltninger, der skitseres i denne meddelelse, vil kunne bane vejen for genopretning og føre til et mere dynamisk, moderne, innovativt, bæredygtigt og fair Grækenland.

Udfordringerne er enorme. Grækenland er nødt til at reformere store dele af sin offentlige forvaltning og tilvejebringe et attraktivt erhvervs- og investeringsklima. Det er nødt til at gennemføre en omlægning af sin økonomi henimod mere produktive aktiviteter baseret på konkurrence og innovative produkter og tjenesteydelser med høj værditilvækst. Det græske arbejdsmarked må reformeres for at kunne mobilisere og opgradere den menneskelige kapital, skabe flere og bedre arbejdspladser og genoprette konkurrenceevnen. Det vil også bidrage til at gøre reformprocessen til en succes, hvis der åbnes op for en effektiv og meningsfuld dialog mellem arbejdsmarkedets parter.

Grækenland har allerede gjort gode fremskridt med at få nedbragt uligevægtene på de offentlige finanser betydeligt, dæmme op for udgifterne og øge skatteindtægterne. Det andet økonomiske tilpasningsprogram udgør de rette rammer om en videreførelse af denne transformation. Det vil sætte Grækenland i stand til at gøre op med de mange år med uholdbare politikker og faldende konkurrenceevne ved at sætte ind på at bringe underskuddet på de offentlige finanser og gælden ind på en bæredygtig kurs og frigøre det potentiale, der ligger i den græske økonomi. En fuld gennemførelse af programmet, bl.a. med mobilisering af EU's eksisterende støtteinstrumenter, vil bane vejen for fremtidig vækst, beskæftigelse og social samhørighed, genoprette tilliden til Grækenland, både i Grækenland og i udlandet, og bane vejen for et mere fair samfund for dem, der blev hårdest ramt af krisen. Om denne proces bliver en succes, afhænger i sidste ende af Grækenland. Den solidaritet, de øvrige EU-lande og EU's institutioner har udvist under hele krisen, er kommet meget konkret til udtryk i den betydelige finansielle støtte og ekspertise, de stiller til rådighed for at støtte denne transformation. I denne meddelelse peger Kommissionen på de vigtigste foranstaltninger, der bør iværksættes i de kommende uger og måneder, for at vise, at det er muligt at vende en negativ situation, og at det kan føre til reel forandring til gavn for alle grækere.

BILAG

I dette bilag redegør Kommissionen nærmere for den støtte, der er til rådighed fra EU:

- Afsnit 1 beskriver krisens virkninger i Grækenland.
- Afsnit 2 omhandler den finansielle støtte fra EU's budget og forklarer, hvordan de almindelige regler er blevet tilpasset til Grækenlands særlige situation.
- Afsnit 3 peger på, hvordan væsentlige EU-politikker kan være med til at støtte vækst og beskæftigelse i Grækenland, og hvad Grækenland må gøre for at kunne udnytte disse muligheder. På alle disse områder vil der kunne opnås bedre resultater i takt med, at gennemførelsen af det andet økonomiske tilpasningsprogram skrider frem og begynder at føre til ændringer i økonomien.

1. KRISENS VIRKNINGER I GRÆKENLAND

I tilbageblik er det i dag klart, at Grækenlands stærke BNP-vækst på gennemsnitligt 4 % om året i tiåret forud for krisen ikke var bæredygtig. Den byggede på reallønstigninger, der var ude af takt med produktiviteten, alt for stor låntagning, lave realrentesatser og en slap finanspolitik. De kortsigtede resultater dækkede over mange alvorlige svagheder i den græske økonomi, især den ringe konkurrenceevne og produktivitet, et ugunstigt erhvervmiljø, lavt investeringsniveau både i den private og den offentlige sektor, et komplekst og forældet skattesystem og et ineffektivt retsvæsen.

Farlige uligevægte blev bygget op i denne periode. Et efterspørgselsboom kombineret med lav konkurrenceevne i forhold til udlandet førte hurtigt til endnu større ubalancer på betalingsbalancen. Konkurrenceevnen blev forværret med 10-20 % i årene fra 2000 til 2009. Underskuddet på de løbende poster kom helt op på 14 % af BNP i 2008. Uligevægtene på de offentlige finanser voksede til et permanent højt niveau, da de øgede udgifter ikke blev modsvaret af øgede indtægter. Statens underskud har siden indførelsen af euroen bestandigt ligget over de 3 % af BNP, i 2009 kom det helt op på tæt ved 16 % af BNP.

Med disse ubalancer var landet i en sårbar situation, da den globale økonomiske afmatning satte ind, og det førte til en meget betydelig stigning i den offentlige gæld, som trak tæppet væk under den græske økonomis finansieringssevne. Statsgælden voksede til 129 % af BNP i 2009 efter at have ligget på omkring de 100 % i 2000. Obligationsspændene nåede rekordniveauer, efterhånden som markederne mistede tilliden til Grækenlands og den græske regerings evne til at betale sin gæld, hvilket var det, der udløste statsgældskrisen.

Problemerne blev forværret og løsningen af dem forsinket af, at regeringens budgetprognoser og de officielle græske statistikker ikke afslørede problemets fulde omfang. I 2009, hvor problemets omfang officielt blev anerkendt af den græske regering, der trådte til i oktober, blev prognoserne for statsunderskuddet opjusteret med 6 procentpoint af BNP.

Stillet over for konsekvenserne af en hurtig økonomisk tilpasning befinder Grækenland sig nu i en meget dyb recession. BNP er faldet med over 11 % siden krisens begyndelse og ventes fortsat at falde i 2012. En del af denne økonomiske afmatning var uundgåelig i betragtning af den uholdbare vækst før krisen. Men eksportefterspørgslen har været mindre end ventet, og utilstrækkelige strukturreformer og politisk og social ustabilitet har sammen med

likviditetsproblemer på grund af kapitalflugt også været med til at forværre den økonomiske krise. Om det vil lykkes at få genskabt en positiv vækst inden udgangen af 2014, afhænger helt og holdent af, hvad der gøres i de kommende uger og måneder.

Krisen har haft alvorlige sociale virkninger. Arbejdsløsheden er steget drastisk igennem de seneste to år og ligger nu på 17,7 % (årgennemsnit for 2011). De seneste prognoser tyder på, at ledigheden kan komme op over 20 % i 2012 og 2013, før den begynder at falde. Langtidsledigheden er steget til 9,1 % af arbejdsstyrken og er sandsynligvis endnu ikke toppet. Grækenland har oplevet en af de største stigninger i antallet af husstande, hvor ingen har et job, i Europa i nyere tid. De unge er særlig hårdt ramt. Ungdomsarbejdsløsheden lå i november 2011 på 48 %, hvilket er dobbelt så meget som to år før. I tredje kvartal 2011 var ca. 45 % af de arbejdsløse i aldersgruppen 15-24 år langtidsledige, mod 30 % to år før.

Allerede inden krisen havde Grækenland en af de højeste fattigdomsrater i EU, og den alvorlige økonomiske afmatning har skabt øget fattigdom, social udstødelse og udelukkelse fra boligmarkedet, og den er gået hårdt ud over de disponible indkomster. Der ses stigende hjemløshed blandt børnefamilier og unge og også blandt den stigende skare illegale indvandrere, hvilket har øget presset på den græske økonomi endnu mere.

2. HVORDAN STØTTER EU GRÆKENLAND?

2.1. Det første og det andet økonomiske tilpasningsprogram – programmer for økonomisk reform

EU og det internationale samfund trådte hurtigt til for at hjælpe Grækenland i 2010, da krisens sande omfang blev klart. Støtten er kommet i form af to ambitiøse økonomiske tilpasningsprogrammer, inden for rammerne af hvilke der ydes massiv finansiel bistand på betingelse af, at der gøres en målbevidst og varig indsats for at stabilisere de offentlige finanser, genoprette den finansielle stabilitet og iværksætte vækstoffremmende strukturreformer.

Det **første økonomiske tilpasningsprogram** blev lanceret i maj 2010, med en lånepakke på 110 mia. EUR, hvoraf de 73 mia. EUR blev udbetalt. Det andet økonomiske tilpasningsprogram blev vedtaget i marts 2012, med en lånepakke på 130 mia. EUR ud over de beløb, der ikke var blevet udbetalt under det første program.

Det første økonomiske tilpasningsprogram har allerede ført til en ganske betydelig konsolidering af de offentlige finanser. De foranstaltninger, der er gennemført siden krisens start, repræsenterer tilsammen over 20 % af BNP, hvilket er en af de største finanspolitiske tilpasninger, der nogensinde er gennemført i et EU-land. Det krævede skrappe, men nødvendige indgreb, med nedskæringer af lønninger og pensioner i den offentlige sektor, skatteforhøjelser og arbejdsmarkedsreformer, bl.a. med indførelse af lønninger under mindstelønnen for unge arbejdsløse og langtidsledige.

Med hensyn til virkeliggørelsen af mange af de ambitiøse mål i det første økonomiske tilpasningsprogram har resultaterne været noget blandede, selv om der er gjort en betydelig indsats. Statsunderskuddet er blevet reduceret fra tæt ved 16 % af BNP i 2009 til 9,25 % af BNP sidste år, mens underskuddet på de løbende poster faldt med 4 procentpoint fra 2009 til 2011 og nu ligger på lige godt 10 % af BNP.

I denne kontekst har statsstøtte til den græske banksektor – sammen med interventioner fra Den Europæiske Centralbank og den græske centralbank – bidraget til en stabilisering af den græske økonomi og til at sikre, at systemet fortsat fungerer, så man undgår en finansiel nedsmeltning, som ville være ødelæggende for hele økonomien, også for indskyderne.

I februar 2012 nåede man til enighed om et nyt, ambitiøst **andet økonomisk tilpasningsprogram** for Grækenland. I løbet af 2013-2014 er der behov for en yderligere finanspolitisk tilpasning på ca. 5,5 % af BNP for at få bragt den offentlige gæld ind på en mere bæredygtig kurs. Der er med disse tilpasninger især tale om nedskæringer på statsbudgettets udgiftsside for at begrænse de negative virkninger af en potentiel vækst i den græske økonomi. Bespareelserne skal primært komme fra effektivisering og bedre målretning af sociale ydelser, samtidig med at den sociale beskyttelse af de mest sårbare opretholdes.

I det andet økonomiske tilpasningsprogram lægges der større vægt på vækststimulerende strukturreformer. En væksthæmmende skattereform – som skal udformes inden for de kommende måneder - skal føre til et enklere og mere effektivt skattesystem, reducere complianceomkostningerne for erhvervslivet og borgerne og fjerne fritagelser og begunstigelser. Det er alle områder inden for den direkte og indirekte beskatning (personskat, selskabsskat, moms og ejendomsskatter såvel som arbejdsgiverbidrag til socialsikringsordninger), der skal reformeres. Ved at udvide beskatningsgrundlagene skal reformen også resultere i en reduktion af den høje marginalskat på arbejdskraft. Det er et af de nøgleområder, hvor Kommissionen i samarbejde med IMF og flere medlemsstater nu yder teknisk bistand til Grækenland for at hjælpe myndighederne med at få afskaffet et forældet system og i stedet indføre et effektivt, moderne skattesystem.

Når først indsatsen over for skatteunddragelse og indførelsen af et mere fair skattesystem begynder at give resultater, vil det hjælpe med til at skabe en bredere accept af tilpasningsprogrammet i det græske samfund. Social retfærdighed har altid hele tiden været et af de bærende principper i programmerne. Det skal komme til udtryk i reformer af pensioner, andre sociale ordninger, arbejdsmarkedet og sundhedsvæsenet samt i bekæmpelsen af skatteunddragelse, hvor der gøres en særlig indsats for at beskytte de mest sårbare dele af befolkningen.

Programmet er udformet med sigte på at gøre den græske statsgæld bæredygtig og opbygge en ny græsk økonomi. Målet er at hjælpe Grækenland med at genvinde sin konkurrenceevne i de kommende år og hurtigt få sat ind over for den enorme arbejdsløshed gennem en nedbringelse af arbejdskraftomkostningerne, der for øjeblikket befinder sig på et helt uholdbart niveau, og skabelse af et mere tidssvarende og fleksibelt arbejdsmarked. Desuden skal der sættes ind på markederne for varer og tjenesteydelser for at åbne op for konkurrence og fri prisdannelse og sikre, at omkostningssænkningerne giver sig udslag i øget økonomisk vækst til gavn for alle. Programmet tager også sigte på at ændre erhvervmiljøet og forbedre rammevilkårene for iværksættere og innovative projekter som en afgørende forudsætning for en dynamisk udvikling i den græske økonomi i fremtiden.

2.2. Støtte fra EU's budget

I årene 2007-2013 har Grækenland modtaget og vil fortsætte med at modtage omfattende finansiel støtte fra EU-budgettet. EU-midlerne skal skabe økonomisk fornyelse i mange sektorer og hjælpe med til at få flere grækere i arbejde. Fra EU's strukturfonde er der i alt over 20 mia. EUR til rådighed, hvilket repræsenterer en betydelig investeringsfond for vækst og beskæftigelse i Grækenland.

Tabel: EU's hjælp til den græske økonomi og det græske samfund

Finansieringskilde på EU-budgettet	Disponible og udbetalte beløb
Struktur- og samhørighedsfondene	20,2 mia. EUR til rådighed 8,4 mia. EUR udbetalt
Landbrug: Direkte betalinger og markedsinterventioner Udvikling i landdistrikter	Ca. 2,4 mia. EUR til rådighed årligt, 17 mia. EUR over hele perioden 3,9 mia. EUR til rådighed, 1,7 mia. EUR udbetalt
Den Europæiske Fiskerifond	210 mio. EUR til rådighed, 70 mio. EUR udbetalt
Forskningsrammeprogrammet	Der kan ydes op til 1 mia. EUR til græske organisationer efter indkaldelser af forslag over hele perioden
Programmet for konkurrenceevne og innovation	14 mio. EUR udbetalt til græske modtager hidtil
Livslang læring og Unge på vej	188 mio. EUR til rådighed, ≈ 108 mio. EUR udbetalt
Solidaritets og forvaltning af migrationsstrømme (SOLID)	228 mio. EUR til rådighed, ≈ 70 mio. udbetalt
Den Europæiske Mikrofinansieringsfacilitet Progress	8,75 mio. EUR til rådighed til seniorlån og 0,8 mio. EUR til rådighed til en garanti til en græsk formidler af mikrolån

Den hidtidige hjælp

Det skorter ikke på EU-midler til finansiering af vækstfremmende projekter i Grækenland, men strukturfondenes fulde potentiale er endnu ikke fuldt udnyttet. Det hænger sammen med en række forskellige administrativt betingede flaskehalse, der gør, at den finansielle støtte ikke kommer ud til de dele af realøkonomien, der har brug for den.

For at få løst dette problem har Kommissionen foreslået en række konkrete foranstaltninger, der tager sigte på at forenkle og strømline forvaltningen af strukturfondene og fremskynde absorptionen af midlerne, så de kan sætte skub i investeringer. Mange af disse foranstaltninger er allerede iværksat i praksis og har givet resultater i Grækenland.

Boks: Hvordan har Kommissionen hjulpet Grækenland med at få størst muligt udbytte af EU's strukturfonde?

Kommissionen har fremsat en række forslag om at **forenkle gennemførelsen af samhørighedspolitikken og gøre den mere smidig**. Det har fjernet mange administrative barrierer for investeringer og gjort det lettere at omfordele midler til støtte for de højst prioriterede væksthæmende projekter. Foreslået i 2008, iværksat i 2009.

Kommissionen har også foreslået at øge forfinansieringen gennem en forhøjelse af **forskudsbetalingerne** til programmer støttet af EU's strukturfonde. Det har gjort det muligt langt hurtigere at yde støtte til prioriterede projekter – de samlede forskudsbetalinger til Grækenland beløber sig til ca. 1,5 mia. EUR. Gennemført i 2009.

Tærsklen for, hvornår projekter skal forhåndsgodkendes af Kommissionen, er blevet hævet fra 25 mio. EUR til 50 mio. EUR, hvilket gør det lettere at få et projekt sat i gang og samtidig sikre, at pengene bliver brugt efter hensigten. Gennemført i juni 2010.

Efter den tidligere forhøjelse til 85 % foreslog Kommissionen at **forhøje EU-medfinansieringsprocenten** til strukturinvesteringer i Grækenland med yderligere 10 %. Det betyder, at nøgleprojekter nu kan få mere støtte fra EU's budget og ikke bliver forsinket af den igangværende konsolidering af de offentlige finanser i Grækenland. Den samlede virkning af forhøjelsen af medfinansieringsprocenten og de ekstra 10 % er meget betydelig: den svarer til ca. 958 mio. EUR for alle strukturfondene. Foreslået i august 2011, iværksat i december 2011.

Kommissionen har ændret EU-reglerne for at åbne mulighed for **medfinansiering af driftskapital i virksomheder** for derved at give små og mellemstore virksomheder et kraftigt løft. Gennemført i november 2011 – denne lovgivning skal nu gennemføres fuldt ud i Grækenland.

Kommissionen arbejder tæt sammen med **Den Europæiske Investeringsbank** om at få mobiliseret en række finansielle instrumenter med støtte fra strukturfondene for at tilvejebringe de lån til græske små og mellemstore virksomheder, som de har så hårdt brug for – der er bl.a. tale om JEREMIE, den græske iværksætterfond ETEAN og EU's mikrofinansieringsfacilitet Progress.

Med støtte fra Kommissionen er der for nylig blevet oprettet en **garantifond for SMV**, med 500 mio. EUR fra strukturfondene. Når den er køreklar, vil den kunne tilvejebringe op til 1 mia. EUR i yderligere likviditet til bankernes långivning til SMV. Kommissionen giver høj prioritet til hurtigt at få denne garantifond til at fungere og tilsammen med EIB at få tilført realøkonomien den tiltrængte likviditet. Foreslået i 2011, undertegnet i marts 2012.

Kommissionen har foreslået at indføre et **risikodelingsinstrument** til støtte for store infrastrukturprojekter i transport-, energi- og miljøsektorerne. Med denne risikodelingsfacilitet vil der kunne ydes lån til afslutning af eksisterende investeringsprojekter og til at få nye projekter i gang. På den måde vil der kunne ydes støtte til kritiske projekter som store motorvejskoncessioner - der dækker 1400 km af det transeuropæiske net - og vigtige affaldsforvaltningsprojekter. Foreslået i oktober 2011, politisk enighed ventes opnået i maj 2012.

De næste skridt

I samarbejde med de græske myndigheder har Kommissionen opstillet en liste med **181 medfinansierede investeringstunge projekter** inden for vigtige sektorer. Til disse

projekter ydes der ca. 11,5 mia. EUR fra EU's strukturfonde. Formålet er at skabe synlige resultater, der kan sætte skub i vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse.

Et særligt indsatssteam arbejder i øjeblikket sammen med den græske regering på at indkredse muligheder for at **omfordele midler til støtte for prioriterede projekter**, f. eks. med henblik på at bekæmpe ungdomsarbejdsløshed og yde støtte til SMV.

Der er flere hundrede **vigtige projekter fra programperioden 2000-2006, der endnu ikke er fuldt gennemført**, med den deraf følgende risiko for, at de midler, der er afsat til disse projekter, muligvis vil skulle tilbagebetales til EU's budget. De græske myndigheder er nødt til hurtigt at sætte ind på at sikre, at disse projekter gennemføres inden for de aftalte frister.

Det er vigtigt at få **garantifonden for SMV** sat i gang, så realøkonomien kan få tilført den likviditet, den har brug for.

Der må også gøres mere for at **frigjort de midler**, som banksektoren allerede har fået tilført, men som endnu ikke er blevet udnyttet til lån til SMV. At få afsluttet den igangværende rekapitalisering af bankerne vil hjælpe med hertil.

Forberedelserne til brug af **risikodelingsinstrumentet** må starte hurtigst muligt efter den formelle aftale, der ventes at komme på plads i maj. Det bliver nødvendigt at tilvejebringe finansiering inden for rammerne af eksisterende midler i strukturfondene, og disse midlers løftestangseffekt bør udnyttes fuldt ud. Instrumentet skal forvaltes af EIB, og Kommissionen vil satse på snarest muligt at få de nærmere vilkår fastlagt i en samarbejdsaftale med EIB.

Grækenland nyder også godt af midler fra den europæiske **mikrofinansieringsfacilitet Progress**. Der er for nyligt opnået enighed om inden for rammerne af Progress-mikrofinansieringsfaciliteten at tilvejebringe en garanti til den græske mikrolångiver Pancretan Cooperative Bank Ltd (PCB), som vil sætte PCB i stand til at tilbyde græske mikrovirksomheder mikrolån på op til 6 mio. EUR (med fokus på iværksættere og nye låntagere). Med et yderligere seniorlån på op til 8,75 mio. EUR ventes PCB at kunne imødekomme lånebehovet hos de mange mikrovirksomheder, der har svært ved at skaffe sig finansiering på grund af kreditstramningen og de skærpede krav, de græske banker stiller for långivning. Med en multiplikatoreffekt på 1,5 ventes dette seniorlån at kunne mobilisere op til 13 mio. EUR til mikrolån til mikrovirksomheder.

Der er taget skridt til at **forenkle procedureerne** i den græske forvaltning og fremme en hurtigere udvælgelse og gennemførelse af projekter. F.eks. er procedureerne for udstedelse af tilladelser til arkæologiske projekter og miljøprojekter blevet strømlinet og afkortet i overensstemmelse med, hvad der er fastlagt i aftalememorandummet.

Meget mere kan dog endnu gøres for at **fremskynde absorptionen af midler fra strukturfondene** og maksimere deres effekt ved at fjerne administrative hindringer og strømline forvaltningen, samtidig med at man fortsat bestræber sig på at forbedre koordineringen og optimere synergierne mellem alle EU-medfinansierede foranstaltninger. Når den nødvendige lovgivning om afkortning og forenkling af procedureerne for kontrakttildeling og ekspropriation af jord er blevet vedtaget, vil det sætte skub i gennemførelsen af de EU-medfinansierede projekter. En række yderligere procedureforenklinger, der bl.a. kan fremskynde gennemførelsen af nye projekter og strømline betalingsprocessen, er allerede vedtaget. De reviderede procedurer indføres fra april.

2.3. Anden støtte til Grækenland fra EU's budget

Støtten til vækst og beskæftigelse i Grækenland fra EU's budget kommer ikke kun fra strukturfondene. En bred vifte af andre EU-programmer spiller en betydelig rolle i moderniseringen af den græske økonomi og er med til at skabe arbejdspladser og forbedre konkurrenceevnen.

Landbrug, udvikling i landdistrikter og fiskeri

Grækenland modtager årligt ca. 2,4 mia. EUR i **direkte betalinger til landmænd**, plus omkring 70 mio. EUR i markedsrelaterede udgifter.

Derudover er der 3,9 mia. EUR til rådighed til støtte for **udvikling i landdistrikter**. Ligesom for strukturfondenes vedkommende er medfinansieringssatsen for ELFUL efter forslag fra Kommissionen blevet forhøjet med 10 %. Det vil resultere i besparelser på det græske statsbudget på ca. 567 mio. EUR.

I december 2011 var der allerede udbetalt 1,7 mia. EUR i støtte til udvikling i landdistrikter, og de penge har hjulpet over 8 000 unge mænd og kvinder til at nedsætte sig som landmænd i græske landdistrikter. Pengene er blevet brugt til at støtte økonomisk vækst i landdistrikter gennem direkte investeringer i landbrugssektoren og i forarbejdning og afsætning af landbrugsprodukter. De er også gået til at støtte den nødvendige økonomiske diversificering i landdistrikter, f.eks. ved at støtte turisterhvervet, små virksomheder og miljøbeskyttelse.

Den Europæiske Fiskerifond yder støtte til oprettelse af nye arbejdspladser, især inden for akvakultur og forarbejdning. Der ydes støtte til gennemførelse af lokaludviklingsstrategier, både på øerne og i kystområderne på det græske fastland, især i fjerntbeliggende områder med høj arbejdsløshed. EU-midler hjælper med til at bevare og udvikle arbejdspladser gennem støtte til diversificering af økonomien og forbedring af kystmiljøet, f.eks. via støtte til økoturisme og bevarelse af natur- og arkitekturarven.

Forskning, innovation og iværksættere

EU's støtte til Grækenland inden for **forskning og teknologisk udvikling** ydes i form af bidrag til dækning af græske organisationers deltagelse i det syvende rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling. I alt 622 mio. EUR er ydet til græske organisationer i årene fra 2007 til 2011, og der vil kunne blive tale om yderligere flere hundrede millioner i forbindelse med de næste indkaldelser af forslag i 2013.

Græske organisationer har især haft succes på ikt-området, der tegner sig for ca. 211 mio. EUR af de penge, græske organisationer har modtaget. De er ydet til støtte for frontlinjeforskning, som vil hjælpe med til at gøre den græske økonomi konkurrencedygtig i de avancerede teknologisektorer. Græske forskere har også modtaget omkring 50 mio. EUR fra Marie Curie-programmet. Det har sat græske forskere i stand til at samarbejde med deres kolleger i andre EU-lande og været med til at tiltrække topforskere til Grækenland.

I årene fra 2007 til 2011 er der under **iværksætter- og innovationsprogrammet** desuden ydet over 14 mio. EUR til græske tilskudsmodtagere. Pengene er blevet brugt til at etablere Enterprise Europe Network-centre i Grækenland, der yder gratis service til virksomheder i Grækenland, og til at støtte en lang række projekter, der tager sigte på at udnytte det potentiale, der ligger i miljøinnovation.

Inden for rammerne af **Intelligent Energi - Europa II-programmet** er der ydet 10 mio. EUR i tilskud til græske projekter, der tog sigte på at fjerne barriererne for udbredelse af vedvarende energi og energieffektivitet. Desuden har græske projekter adgang til de finansieringsprodukter, som **Den Europæiske Fond for Energieffektivitet** tilbyder til investeringsprojekter inden for energieffektivitet og vedvarende energi i byer og regioner.

Uddannelse

Fra **Den Europæiske Socialfond** er der ydet massiv støtte til reformen af det græske uddannelsessystem og bekæmpelsen af ungdomsarbejdsløsheden, ligesom der er ydet omfattende støtte til græske organisationer og enkeltpersoner via det europæiske program for **Livslang Læring**. I løbet af perioden vil græske organisationer modtage omkring 165 mio. EUR, og der er allerede ydet tilskud på over 94 mio. EUR til studieophold i udlandet for studerende og undervisere. Alene i 2009-2010 deltog tæt ved 8 000 studerende og undervisere i programmet. Programmet har også lettet samarbejdet mellem græske uddannelsesinstitutioner og uddannelsesinstitutioner i andre EU-lande, hvilket vil hjælpe med til at udvikle det græske uddannelsessystem. Tusindvis af unge har deltaget i projekter finansieret under **Unge på Vej**-programmet og har derigennem opnået bedre beskæftigelsesmuligheder og mobilitet. Under dette program vil der være omkring 23 mio. EUR til rådighed for Grækenland, og heraf er 13,6 mio. EUR allerede udbetalt.

Indre anliggender

Kommissionen har ydet betydelig finansiel støtte til **asyl-, indvandrings- og grænseforvaltningssystemerne** og til løsning af de humanitære problemer, som det store antal illegale indvandrere og asylansøgere har forårsaget. Grækenland har vedtaget to programmer på dette område, dels en handlingsplan på indvandrings- og asylområdet, som indeholder konkrete foranstaltninger til afhjælpning af mangler inden for asyl og tilbagesendelse, og dels en "græsk Schengen-handlingsplan" med konkrete foranstaltninger på grænseforvaltningsområdet. På alle disse områder er der gjort fremskridt, selv om de ikke altid er lige store. Der er nu behov for at gå endnu længere ved at bygge videre på det, der allerede er opnået. Det er i alle EU-landes interesse, at der i Grækenland føres en sund og effektiv indvandrings- og asylpolitik.

Grækenland er et af de lande, der har modtaget mest støtte fra programmet for **Solidaritet og Forvaltning af Migrationsstrømme (SOLID)**. For årene 2010-2012 var der afsat i alt 228 mio. EUR til at hjælpe Grækenland med at effektivisere kontrollen ved de ydre grænser og tilbagesendelserne af illegale indvandrere og få indført en bæredygtig asylpolitik. Det overvejes nu, hvordan man kan gøre det lettere for Grækenland at absorbere disse midler, bl.a. gennem en forhøjelse af medfinansieringssatsen.

2.4. Teknisk bistand – Taskforcen for Grækenland (TFGR)

Ud over den finansielle støtte fra EU's budget yder EU også omfattende teknisk bistand til de græske myndigheder. I juli 2011 oprettede Kommissionen efter anmodning fra den græske regering en særlig taskforce, der skulle yde teknisk bistand til de græske myndigheder til gennemførelsen af de økonomiske tilpasningsprogrammer og til modernisering af den græske

offentlige forvaltning, og som desuden skulle hjælpe Grækenland med at absorbere EU-midlerne.⁹

Denne taskforce støtter Grækenland ved at mobilisere relevant ekspertise fra medlemsstaterne og europæiske eller internationale organisationer. Siden sin oprettelse har taskforcen været med til at organisere og iværksætte teknisk bistand. Sammen med de græske myndigheder arbejder den for øjeblikket på over 20 bistandsprojekter inden for 9 forskellige politikområder. Nogle af dem er allerede kommet i gang, andre er tæt på. Desuden er der sonderende drøftelser i gang om en række andre projekter.

I løbet af de første måneder siden sin oprettelse har taskforcen bl.a. koordineret udsendelser af eksperter fra andre EU-landes skatteforvaltninger (svarende til 20 manddage) til Athen, hvor de har ydet teknisk bistand, afholdt kurser og seminarer, bl.a. med 20 møder om forskellige emner i relation til skatteforvaltning. Kommissionen har desuden indgået en aftale med IMF om øget teknisk bistand inden for offentlig finansforvaltning og skatteforvaltning, inden for rammerne af hvilken der frem til december 2013 bl.a. skal udsendes tre rådgivere til Athen (2 inden for offentlig finansforvaltning og 1 inden for skatteforvaltning), ligesom der er afsat 900 dages korttidsudsendelser af eksperter.

Denne tekniske bistand skal fokusere på de områder, der har størst betydning for en vellykket gennemførelse af reformprogrammet. Den skal hjælpe med til at skabe et sundt og bæredygtigt lovgivningsmiljø, der kan sætte erhvervslivet i stand til at spille sin rolle som vækstmotor og åbne mulighed for at afhjælpe markedssvigt på en velafbalanceret måde. Den tager også sigte på at forbedre Grækenlands evne til at føre de nødvendige lovgivningsmæssige eller forvaltningsmæssige ændringer effektivt og retfærdigt ud i livet og støtte reformen af skatteforvaltningen, bekæmpelsen af skatteunddragelse og skattesvig, effektiviseringen af den offentlige finansforvaltning og reformen af hele den offentlige forvaltning.

EU hjælper desuden Grækenland med at få etableret et stærkt og uafhængigt nationalt statistiksystem, og der er indført en særlig handlingsplan (JOSGAP), der skal sikre statistikker om offentlige finanser af høj kvalitet. Denne plan omfatter også støtte på en lang række andre statistikområder samt til genetablering af den græske statistikmyndighed. Der er udsendt en højtstående rådgiver og stillet eksperter til rådighed på permanent grundlag inden for offentlige finanser og efter behov desuden inden for nationalregnskaber og andre statistikområder. Disse bestræbelser, som understøttes af etableringen af den nye græske nationalstatistikmyndighed, har allerede givet positive resultater, bl.a. er tre successive opgørelser af statsunderskud og statsgæld blevet valideret af Eurostat. Disse fremskridt må konsolideres, og Grækenlands statistikkapacitet må forbedres yderligere.

3. UDNYTTELSE AF NØGLEPOLITIKKERS VÆKST- OG BESKÆFTIGELSESSKABENDE POTENTIALE

3.1. Strukture reformer til støtte for erhvervsliv og investeringer

At udnytte det potentiale, der ligger i de græske vare- og tjenesteydelsesmarkeder, vil kræve en ihærdig indsats og en stærk politisk vilje til at få ryddet op i et virvar af komplekse lovgivning og ineffektive forvaltningsstrukturer. Alt for skrappe regler og uforholdsmæssigt

---

⁹ MEX/11/0720 "Kommissionen opretter en Taskforce for Grækenland".

indgribende kontrol har været med til at skabe lukkede markeder og lamme konkurrencen. Det har været medvirkende årsager til, at Grækenland bestandigt har stået så langt nede på de internationale ranglister over erhvervsvenlighed og mangel på korrupsion.

For at det skal lykkes, må den græske regering gøre erhvervslivets sag til sin egen og behandle det som en partner og ikke som en risikokilde. Og erhvervslivet må leve op til denne tillid ved at sørge for at overholde lovgivningen og skattereglerne.

Der er mange indlysende – men nok ikke lette – skridt, de græske myndigheder kan tage for at give de græske virksomheder bedre vilkår end de ringe vilkår, de i øjeblikket opererer på. Nogle af disse reformer vil tage tid at få gennemført. Men en hurtig og beslutsom indsats vil sende et klart signal om, at Grækenland er fast besluttet på at skabe et mere erhvervsvenligt miljø.

De tilsagn, der er indeholdt i det reviderede aftalememorandum, er et godt udgangspunkt for denne reform, som vil kræve en gennemgribende omlægning af hele den offentlige forvaltning, så den kan komme til at fremme i stedet for at lægge hindringer i vejen for det græske erhvervsliv. Denne reformproces kan videreføres på de områder, hvor der er mest brug for reform – bl.a. eksport, told og offentlige indkøb.

Fremme af eksporten

Den græske økonomi har traditionelt ikke været nær så åben som mange andre økonomier af tilsvarende størrelse - Grækenland har importeret mere (33 % af BNP), end det eksporterer (22 % af BNP), og har finansieret forskellen med låntagning. Grækenland er nu nødt til at sætte ind på at få skabt balance i sin økonomi og sætte skub i eksporten.

De administrative procedurer og barrierer, der gør det vanskeligt at eksportere til andre lande, vil kunne afskaffes ret hurtigt. Det nuværende system for eksporttoldbehandling udgør en betydelig barriere for virksomhederne og afholder tydeligvis mange mindre virksomheder fra at forsøge sig på eksportmarkederne.

Toldbehandling af eksportvarer kræver et enormt papirarbejde, med alle de unødvendige attester og dokumenter, som forlanges af talrige forskellige myndigheder. Gennemsnitligt tager det 20 dage at få en eksportforsendelse toldekspederet i Grækenland, hvilket skal sammenlignes med EU-gennemsnittet på 10 dage. 90 % af den græske eksport underkastes fysisk kontrol eller dokumentkontrol, sammenlignet med EU-gennemsnittet på 5 %.

Mange af disse "rene omkostninger" kan elimineres ved hurtigt at afskaffe overflødig papirusseri og omlægge toldprocedurerne. Der er med støtte fra teknisk bistand bestræbelser i gang på at strømline og automatisere toldformaliteterne ved eksport. Disse bestræbelser bør prioriteres højt og føres til ende.

Denne indsats bør bakkes op af en regeringsstrategi og en reformkoordinering mellem alle relevante ministerier og myndigheder for at hjælpe de virksomheder, der ønsker at gå ind i eksport. Der bør især gøres en indsats for at hjælpe nye eksportører med at opdyrke lovende eksportmarkeder.

Fremme af eksporten af varer og industriprodukter er et kortsigtet mål, der hænger sammen med, at Grækenlands økonomi traditionelt har været baseret på små og mellemstore virksomheder og på forarbejdning af landbrugsprodukter – på mellemlang sigt bør man satse på at øge eksporten af tjenesteydelser og forbedre landets turistpotentiale.

Konkurrence og markedsadgang

Grækenland vil have godt af mere konkurrenceprægede markeder og mindre vilkårlig offentlig støtte. Øget konkurrence på energimarkederne vil f.eks. være til gavn for forbrugerne, forbedre forsynings sikkerheden og hjælpe med til at nå miljømålene. Også i lægemiddelsektoren er der behov for mere konkurrence, bl.a. inden for de lægemidler, der ikke længere er omfattet af et patent, for at øge brugen af billigere generiske produkter, som kan være med til at få kontrol med sundhedsudgifterne.

En målrettet statsstøttepolitik kan fremme genopretningen af den græske økonomi og samtidig mindske de byrder, statsstøtte lægger på de offentlige finanser, forudsat at de offentlige midler kanaliseres ud til de områder, der kan skabe langsigtet vækst og beskæftigelse. Den græske regering har lovet at oprette en central instans, der skal have til opgave at kontrollere og efterprøve statsstøtteprojekter, før de anmeldes til Kommissionen. Kommissionen kan i den forbindelse yde de græske myndigheder den tekniske bistand, de har brug for til at realisere dette mål.

Der er vigtige initiativer i gang for at skabe lettere adgang til markederne, stimulere konkurrencen og fremme en mere konkurrencefremmende prisdannelse. En fuld gennemførelse af den nye lov fra 2011 om lovregulerede erhverv (lov 3919/2011) kan eliminere mange af de restriktive bestemmelser om adgang til udøvelse af bestemte erhverv eller måden, hvorpå de udøves. Loven er nu trådt i kraft, og forslag om indførelse af restriktioner af "hensyn til almenvellet" bliver nu gransket nøje. Taskforceen støtter disse bestræbelser ved at koordinere teknisk bistand og yde de græske myndigheder juridisk bistand til at få vedtaget sekundær lovgivning med henblik på liberalisering af de lovregulerede erhverv, analysere virkningerne af disse foranstaltninger og revidere de regler, der gælder for visse af retsvæsenets aktører, især advokaterne.

I løbet af efteråret bør der foretages et grundigt sundhedstjek af politikken inden for en række nøglesektorer. Det kan bane vej for at få ryddet op i lovgivningsbestemmelser, der lægger hindringer i vejen for konkurrence og fri prisdannelse, i begyndelsen af 2013.

Gennemsigtige og effektive offentlige indkøb

De græske markeder for offentlige indkøb er yderst ineffektive, til skade for både de offentlige indkøbere, som ikke kan skaffe de varer og tjenester, de har brug for for at kunne yde en ordentlig offentlig service, og for leverandørerne. Kontrakttildelingsprocedurerne er langsommelige, omkostningstunge og lidet gennemskelige, og de fører til dårlige resultater. Procedurerne må ofte stilles i bero på grund af tvister. De offentlige indkøb er spredt på et stort antal små kontrakter indgået af et virvar af forskellige indkøbsenheder, som ikke har kapacitet til at definere sine behov og tilrettelægge indkøbene effektivt.

Den græske regering har lovet at iværksætte en sammenhængende og ambitiøs omlægning af den græske lovgivning om offentlige indkøb og af indkøbsstrukturer og –praksis. Den skal omfatte en forenkling af reglerne, oprettelse af et tilsynsorgan for offentlige indkøb, øget brug af specialiserede indkøbsenheder og rammekontrakter, større brug af nye indkøbsteknikker samt etablering af en portal for alle offentlige udbud, udvikling af elektroniske udbudsløsninger og større fokus på interessekonflikter. Den græske regering har givet tilsagn om at offentliggøre en køreplan for en omfattende reform af lovgivningen om offentlige kontrakter ved midten af 2012. Kommissionen vil yde teknisk bistand til denne vigtige indsats.

Mindskelse af administrative byrder og bedre lovgivningspraksis

Den græske lovgivning udarbejdes som regel for de enkelte sektorer, uden tilstrækkelig hensyntagen til de samlede virkninger for de berørte. De græske virksomheder har peget på talrige eksempler på regulering eller administrativ praksis, der resulterer i uforholdsmæssige omkostninger eller restriktioner. Den lov, der inden længe vil blive vedtaget, vil sikre en større disciplin ved indførelsen af nye regler og en bedre lovgivningspraksis, der vil reducere de administrative byrder, som hæmmer erhvervslivet.

Tilsagnet om at oprette et direktorat i finansministeriet, der skal have det overordnede ansvar for planlægning, styring og overvågning af strukturreformerne, vil åbne mulighed for at sætte erhvervslivet i centrum for en ny vækststrategi. Det kan fungere som et nervecenter for hele reformprocessen. Det er vigtigt hurtigt at få opbygget en sådan kapacitet til at styre reformprocessen.

Fremme af nye investeringer

Investeringer i nye anlæg og projekter forhales og fordyres af lovgivningsmæssige og administrative krav og af, at der ofte er mange myndigheder involveret. Reglerne om byggetilladelser og miljøtilladelser nævnes ofte som investeringshindringer. Det går især ud over virksomheder i energisektoren (specielt inden for vedvarende energi), distributionssektoren og logistik- og transportsektoren. Og problemerne forværres, når der opstår tvister, ikke alene på grund af den opsættende virkning, mange former for klager og sagsanlæg har, men også på grund af personalemangel eller mangel på kompetence hos de administrative myndigheder.

Den græske regering har forpligtet sig til at gennemføre en række nyligt vedtagne love, der skal afkorte den tid, det tager at opnå tilladelser til visse former for erhvervs- og produktionsaktiviteter og miljøtilladelser til projekter og aktiviteter. Lovgivningen om ekspropriationer, som hidtil har været underlagt komplicerede administrative og retlige procedurer, er også i gang med at blive omarbejdet. De reformer, der skal iværksættes i retsvæsenet, vil også føre til en hurtigere sagsbehandling ved domstolene og eliminere eller reducere den store pukkel af ubehandlede sager.

Den græske regering har også taget skridt til at gøre det lettere at etablere en ny virksomhed. Der er dog behov for en yderligere rationalisering af disse procedurer.

Indførelsen af et matrikelregister vil også hjælpe med til at sætte skub i investeringerne. Under EU's strukturfonde er der allerede afsat 83 mio. EUR til etablering af en it-infrastruktur til digital registrering af aktive rettigheder på fast ejendom og validering af statslige ejendomskrav, bl.a. med afgrænsning af skovarealer og digitalisering af de tinglysningsbøger, der føres på tinglysningskontorerne i byerne. I relation til matrikelregisteret er der i aftalememorandummet fastsat konkrete mål, bl.a. at det skal være landsækkende inden 2020 med særlige matrikelkontorer i hele landet. Kommissionen vil støtte de græske myndigheders bestræbelser på at overholde denne tidsplan for indførelsen af matrikelregisteret, som vil skabe øget sikkerhed og hjælpe med til at tiltrække investeringer.

Der er iværksat eller planlagt mange spredte foranstaltninger for at fjerne de administrative investeringshindringer, men der er behov for et systematisk og koordineret projekt, der kan eliminere disse barrierer.

Skattereform som hjælp til erhvervslivet

Fremskridt med at reformere skatteforvaltningen og de nødvendige reformer af skattelovgivningen vil også kunne give erhvervsmiljøet i Grækenland et betydeligt løft. Det er vigtigt at sætte ind over for skatteunddragelse for at skabe lige vilkår for de virksomheder, der overholder skattereglerne og udsættes for unfair konkurrence fra andre, der snyder med skatter og arbejdsgiverbidrag. Aftalememorandummet til det andet økonomiske tilpasningsprogram indeholder en række bestemmelser, der tager sigte på at få skabt en moderne, smidig og effektiv skatteforvaltning.

Denne indsats vil blive hjulpet på vej med teknisk bistand inden for rammerne af en IMF/EU-handlingsplan omfattende ni områder, som er fastlagt i samarbejde med de græske myndigheder (regnskabsrevision, inddrivelse af skattegæld, tvistbilæggelse, store skatteydere, formuende skatteborgere og selvstændige med høje indkomster, risiko- og indtægtsanalyser, borgerservice, registrering, selvangivelse og betaling, organisation og ledelse).

Forenklingen af skattelovgivningen har også afgørende betydning for, om hele reformen lykkes. Bestræbelserne på dette område kan tage afsæt i den beslutning, der inden for rammerne af aftalememorandummet til det første økonomiske tilpasningsprogram blev truffet om at ophæve regnskabsloven og erstatte den med en betydeligt enklere lovgivning, eftersom de nugældende regler er vanskelige at overholde, hæmmer iværksætterinitiativer og afholder udenlandske investorer fra at investere i Grækenland.

Som led i denne trimning af skatteforvaltningen bør der også sikres hurtigere momsrefusioner, hvilket vil hjælpe især små og mellemstore virksomheder og eksportvirksomheder med deres likviditetsproblemer.

I forbindelse med den igangværende indsats for at bekæmpe skatteunddragelse er Kommissionen endvidere rede til at hjælpe Grækenland med at forhandle sig frem til en beskatningsoverenskomst med Schweiz, der kan gøre det lettere af få inddrevet skatter fra græske borgere. En sådan aftale vil skulle stemme fuldt overens med de relevante EU-retlige krav.

3.2. Større likviditet til små og mellemstore virksomheder

Små og mellemstore virksomheder (SMV) er vigtige drivkræfter for økonomisk vækst og beskæftigelse i Grækenland. De udgør 99,9 % af alle virksomheder i Grækenland, og 96,5 % af dem er mikrovirksomheder. SMV står over for meget alvorlige problemer, der truer deres overlevelse – i 2011 oplevede 6 ud af 10 virksomheder således en indtjeningsnedgang i forhold til 2010. 150 000 jobs gik tabt i små og mellemstore virksomheder i 2011. I en nylig undersøgelse fra den græske SMV-organisation skønnes det, at 60 000 små og mellemstore virksomheder vil dreje nøglen om i 2012 og yderligere 240 000 arbejdspladser gå tabt.

Som beskrevet i afsnit 2 i dette bilag, ydes der omfattende støtte til SMV fra EU's strukturfonde. Der er over 4 mia. EUR til rådighed til at tilføre SMV likviditet, driftskapital og lånegarantier, og yderligere 1 mia. EUR vil være til rådighed i den nye garantifond for SMV. Men desværre finder ikke alle disse midler vej til realøkonomien. De græske myndigheder og de græske banker bør gøre mere for at overvåge udbetalingerne under de eksisterende ordninger og sammen løse de problemer, der lægger hindringer i vejen for en effektiv udnyttelse.

Der er især behov for at sætte mere ind på at fremskynde processen og fjerne de administrative flaskehalse i forbindelse med tildelingen af tilskud (især med intensiv overvågning af udbetalingerne, forenkling af kontraktindgåelses- og godkendelsesprocesser osv.). Desuden er der brug for en omgående tilpasning af den relevante lovgivning og kontrakterne om tilskud for at give mulighed for lån til driftskapital. Og en hurtig implementering af direktivet om forsinkede betalinger vil være til stor gavn for de små og mellemstore virksomheder i Grækenland.

3.3. Privatiseringer som middel til at bringe vigtige økonomiske sektorer til at fungere bedre

Privatiseringer spiller en vigtig rolle i reformprocessen. Det allervigtigste argument for privatisering i Grækenland er, at aktiverne kan udnyttes bedre i den private sektor og dermed gøre realøkonomien mere konkurrencedygtig. Desuden vil veldrevne virksomheder, der er privatiseret med succes, kunne fungere som rollemodeller og generere yderligere positive eksterne effekter.

Den græske privatiseringsfond (Hellenic Republic Asset Development Fund, HRADF) blev oprettet med det formål at afhænde statsejede aktiver. Den indkalder regelmæssigt interessetilkendegivelser angående statsejede aktiver og har for nylig udbudt fast ejendom og et gasselskab til salg. Denne udvikling peger i den rigtige retning og er udtryk for gode udsigter til en bæredygtig privatiseringsproces baseret på et stigende antal forskellige aktivtyper.

For mange aktivers vedkommende taler de nuværende markedsvilkår og de tekniske barrierer, der findes i Grækenland, imidlertid ikke for at fremskynde privatiseringerne i større målestok. Denne usikkerhed hænger bl.a. sammen med de aktuelle vanskeligheder med at nå frem til rimelige værdiansættelser af statsejede aktiver. De græske myndigheder, Kommissionen og privatiseringsfonden er desuden stillet over for en lang række udfordringer. Der er bl.a. tale om spørgsmålet om "gyldne aktier" til staten efter privatisering og behovet for forhåndsgodkendelse af statsstøtte til statsejede virksomheder. Andre spørgsmål, som først må afklares, drejer sig om registrering af statsejet jord, skøders retskraft, økonomiske oplysninger om individuelle skøderettigheder og den græske matrikelstyrelses kortlægnings- og zoneinddelingskapacitet.

Det er nødvendigt at "forberede" aktiverne til et salg. Den proces, der må gennemføres forud for en privatisering, omfatter udarbejdelse af behørigt reviderede regnskaber, omstrukturingsplaner, personaleomlægninger, finansieringsteknik osv. I betragtning heraf er der meget der tyder på, at valoriseringen af aktiverne normalt bør ske før privatiseringen. Desuden må overførslen af ejendomsretten til statslige aktiver foregå inden for rammerne af en passende lovgivning og en klar langsigtet strategi. Disse rammer skal fastlægges ud fra almene interesser, så man undgår at skabe uregulerede private monopoler.

Kommissionen arbejder tæt sammen med både privatiseringsfonden og finansministeriet om at gøre privatiseringsprogrammet til en succes og hjælpe med til at sikre, at de foranstaltninger, der iværksættes, stemmer overens med statsstøttereglerne. I den forbindelse har Kommissionen opstillet et sæt retningslinjer om statsstøttereglernes anvendelse ved omstrukturering og/eller privatisering af statsejede virksomheder.

I visse veldefinerede tilfælde, og uden at det går ud over de prioriterede projekter, der er beskrevet i afsnit 3.4, vil EU' strukturfonde måske også kunne spille en rolle med støtte til

privatiseringsprogrammet i form af teknisk bistand eller støtte til fysiske investeringer inden for f.eks. energi- eller transportsektoren for dermed at gøre de statsejede aktiver, der skal afhændes, mere attraktive, ved at effektivisere driften af dem, så brugerne får større udbytte og disse aktiver får et større værdiskabelsespotentiale.

3.4. Vækst og beskæftigelse gennem stimulering af infrastrukturinvesteringer

Mangelen på egnede infrastrukturer i Grækenland udgør en væsentlig hæmsko for vækst. Måltrettede investeringer i infrastrukturer kan sætte betydeligt skub i vækst og beskæftigelse. Det kan EU's strukturfonde yde et vigtigt bidrag til. Når risikodelingsinstrumentet er blevet vedtaget, vil det hjælpe med til at tiltrække de nødvendige private investeringer.

Blandt de 181 prioriterede projekter for vækst og beskæftigelse, som de græske myndigheder og Kommissionen identificerede i november 2011, var der mange infrastrukturprojekter inden for transport, affaldsforvaltning og energi. Nogle er ved at blive gennemført, mens andre er under forberedelse. Men der er flere af dem, der er blokeret af problemer, som det er nødvendigt hurtigt at få ryddet af vejen.

Fuldførelsen af disse projekter senest i 2015 vil forbedre den græske økonomis konkurrenceevne, få positive indvirkninger på andre sektorer som f.eks. turistsektoren og højne livskvaliteten. De ressourcer, der tilvejebringes via strukturfondene, bør suppleres med yderligere offentlige midler og private investeringer. Og de hindringer, der ligger i vejen for en fuld gennemførelse af disse projekter, må fjernes.

Målt efter størrelse og effekt er de vigtigste projekter de fem motorvejskoncessioner (1 400 km på det transeuropæiske net), hvortil udgifterne indtil nu udgør 3,2 mia. EUR i nationale og EU-midler. Hvis disse projekter føres ud i livet, skønnes de at kunne skabe op til 30 000 direkte og indirekte arbejdspladser og give investeringerne og beskæftigelsen den saltvandsindsprøjtning, der er så hårdt brug for. Fire af disse projekter er for øjeblikket blokeret, og de må genopstartes omgående. Realiseringen af disse trafiknet kan bidrage til en modernisering af infrastrukturene, som fortsat har afgørende betydning for landets udvikling. Det vil også styrke Grækenlands position i den sydøstlige del af Europa at få færdiggjort de vigtigste korridorer, der forbinder Grækenland med de andre EU-lande samt kandidatlande og potentielle kandidatlande. Det vil også bidrage til øge færdselssikkerheden.

Transportnet

I højere grad end i de øvrige medlemsstater er økonomien og levestandarden i Grækenland afhængig af havnenes og søtransportforbindelsernes kvalitet og effektivitet. Havnene håndterer over 85 % af Grækenlands udenrigshandel og har ansvaret for øernes forsyningssikkerhed. Passagertrafikken via de græske havne tegner sig for 22 % af den samlede passagertrafik til søs i hele EU. Grækenland har også et stort potentiale med hensyn til de interkontinentale handelsstrømme til Østeuropa.

De græske havne lider især af tre problemer: ringe udstyr og lave investeringer i infrastrukturer, meget dårlige forbindelser til baglandet (jernbaner, veje) og administrations- og driftssvagheder. Havneudbygning er ofte foregået på lokalt eller regionalt plan, uden nogen strategisk prioritering på nationalt plan.

Turistsektoren tegner sig for 15 % af den græske økonomi – når dens indirekte virkninger for andre økonomiske sektorer tages med i betragtning - og den er helt afhængig af effektive

trafikforbindelser til en rimelig pris. Flyforbindelserne til Grækenland, især til regionallufthavne, lider under mangelen på moderne luftrafikstyring, ineffektive lufthavne (tidsbegrænset drift osv.) og høje lufthavnsafgifter. Mangelen på visse typer infrastrukturer – f.eks. marinaer og anløbssteder for krydstogtskibe – har også negative indvirkninger på kvaliteten af turismen.

I den nye TEN-T-strategi er havnene i Igoumenitsa, Patras, Piraeus og Thessaloniki med i det europæiske hovedtransportnet. Den vigtige jernbaneforbindelse mellem Piraeus og Thessaloniki og sømotorvejen mellem Athen/Piraeus og Limassol indgår i en af transportkorridorerne i den foreslåede Connecting Europe-facilitet.

Transportsystemet i Grækenland kunne moderniseres ved at:

- åbne op for passagertransport med rutebil og taxa ved at fjerne de resterende restriktioner
- indføre ét centralt indberetningssted for skibsrapportering. I dag er skibene underlagt en lang række obligatoriske formaliteter, der skaber forsinkelser både for gods og passagerer. Disse formaliteter lægger også beslag på shippingindustriens og statens ressourcer
- indføre en passende ledelsesmodel og en privatiseringsramme for havne og lufthavne, som kan forhindre, at der opstår private monopoler, og at der diskrimineres mellem brugere, og som sikrer fuld gennemsigtighed i regnskaberne og passende tilsyn fra offentlige myndigheder. Nye ejere eller koncessionshavere bør pålægges krav om overholdelse af de forpligtelser, der er indgået i forbindelse med projekter, hvortil der er ydet EU-støtte.

Jernbanetrafikken kunne forbedres ved at:

- lease rullende materiel til passagertransport, som den etablerede operatør ikke har brug for
- åbne mulighed for, at jernbaneoperatører fra andre EU-lande kan etablere nye passagerforbindelser i fair konkurrence med den etablerede operatør
- revidere procedurerne for grænsepassage og de indgåede aftaler med henblik på at lette godsstrømmene i X-korridoren og afskaffe grænsekontrollen.

Kommissionen kan tilvejebringe teknisk bistand til at hjælpe de græske myndigheder med at få indført bedste praksis i samarbejde med myndighederne i andre medlemsstater. Den kan også yde teknisk bistand til luftrafikstyring og muligvis hjælpe med finansiering af moderne udstyr.

Skibsfart

Skibsfart har traditionelt været en af grundpillerne i den græske økonomi. En kombination af flere faktorer (lave fragtrater, afskaffelsen af skibsfartsministeriet) har fået rederierne til at udflage deres skibe. Hvis denne tendens fortsætter, kan den – bortset fra faldende beskæftigelse om bord på skibene og lavere skatteindtægter – også påvirke beskæftigelsen i rederierne på land. Den økonomiske krise har også ramt den græske kystskibsfart. Rederierne opererer med ganske marginalt eller slet intet overskud, også selv om de har en kontrakt med

det offentlige. I nogle tilfælde har det påvirket rutedækningen og transportkvaliteten, især (men ikke kun) til mindre øer, hvis vækstmuligheder dermed undermineres. For at kunne udnytte sit maritime potentiale og vækstmulighederne i sektoren er Grækenland nødt til at udvikle mere effektive forvaltningsstrukturer i hele skibsfartssektoren.

IKT og bredbåndsinfrastrukturer

I forhold til EU-gennemsnittet er Grækenland fortsat bagud med hensyn til bredbåndsdækning, hvilket primært skyldes den manglende udvikling inden for e-tjenester. Indsatsen bør koncentrereres om at få gennemført projekter af national betydning med det formål at få udvidet bredbåndsnettet til flere byer og indført højhastighedsbredbånd (fibernet) i flere offentlige bygninger for at opnå besparelser på statens teleudgifter og i flere private husstande.

En forbedring af bredbåndsdækningen forudsætter et øget udbud af e-tjenester. Hovedvægten bør lægges på de sektorer, der er identificeret i aftalememorandummet. Brugen af itk ventes at komme både borgerne og de offentlige finanser til gavn, bl.a. i sundhedssektoren (f.eks. elektroniske recepter, samkøring mellem sundhedsministeriet og offentlige hospitaler) og i relation til matrikelregisteret (yderligere digitalisering af skøder mv.) og offentlige udbud (elektroniske udbud). I erhvervslivet bør de muligheder, de digitale tjenester frembyder, udnyttes fuldt ud, f.eks. ved at hjælpe små og mellemstore virksomheder med at bruge internettet til at komme i kontakt med de internationale markeder.

3.5. Kilder til fremtidig vækst

3.5.1. Udnyttelse af energisektorens vækst- og beskæftigelseskabende potentiale

Energipolitikken i Grækenland har potentialet til at yde et betydeligt bidrag til landets økonomiske genopretning. Desuden vil en udbygning af energiinfrastrukturer, der er sammenkoblet med resten af regionen, kunne sætte skub i konkurrenceevnen og produktiviteten i den græske energisektor.

Grækenland står overfor enorme udfordringer på energiområdet. Landet er stærkt afhængigt af fossilt brændsel (brunkul tegner sig for langt størsteparten af elproduktionen). De fleste øer er stadigvæk isolerede og er afhængige af dieselgeneratorer eller oliefyr. Den samlede effektivitet i elproduktionen er blandt de laveste i Europa. Sektoren domineres af et par statsejede virksomheder med lav produktivitet og ingen funktionsadskillelse. Industrikunder klager over, at det går ud over deres konkurrencedygtighed, at de betaler nogle af de højeste energipriser i Europa. Især i byggesektoren er der et stort behov for at øge energieffektiviteten.

Grækenland har muligheden for at gå forrest med en bæredygtig energiproduktion. Der er få lande i Europa, der råder over så bred en vifte af vedvarende energikilder – ikke alene masser af vind og solskin, men også vandkraft, jordvarme og biomasse giver landet muligheden for at gå i spidsen med en grøn elektricitetsproduktion. Med sin strategiske beliggenhed og offshore-reserver af kulbrinter har Grækenland muligheden for at udvikle sig til et gasknudepunkt. Og gennemførelsen af EU's liberaliseringsforanstaltninger og privatiseringerne vil skabe øget konkurrence i denne industri.

For at sætte Grækenland i stand til at udnytte dette potentiale, ikke alene til gavn for de græske energiforbrugere, men også for realiseringen af EU's mål på forsyningssikkerheds- og klimaområdet, er der behov for følgende foranstaltninger.

Privatiseringen af gas- og elsektoren giver en oplagt mulighed for at øge effektiviteten. Privatiseringsprocessen bør afsluttes hurtigt og samtidig bane vej for mere konkurrenceprægede markeder i en nær fremtid. Når der er etableret velfungerende rammer i denne sektor, herunder bl. a. indført fuld funktionsadskillelse og åbnet op for både elektricitets- og gasmarkederne, vil det give både små og store energiproducenter nye investeringsmuligheder. Det skal gøre den græske energisektor til en dynamisk, konkurrencedygtig sektor, der kan skabe værditilvækst i alle andre økonomiske sektorer.

El- og gasnettene har behov for en modernisering. Med bedre gasoplagring og bedre rørledningsnet vil Grækenland kunne udnytte sin strategiske geografiske beliggenhed og komme til at fungere som en gateway til det europæiske gasmarked. Sammenkobling af de større øers elnet med fastlandet og sammenkoblinger mellem de mindre øer er en forudsætning for etablering af vindmøller og solcelleanlæg i større målestok. Det er også vigtigt at udbygge transmissionsnettet på fastlandet, så det kan integrere vedvarende energianlæg, der kan forsyne hjemmemarkedet og åbne mulighed for en massiv elektricitetseksport til resten af Europa. Grækenland er et naturligt gennemgangsland for en stor del af den gas, der kommer fra gasbækkenerne i Det Kaspiske Hav og det østlige Middelhav.

TEN-E-programmet og den nye Connecting Europe-facilitet kan her spille en stor rolle med hensyn til prioriteringen og finansieringen af denne indsats. Klare signaler om, at den græske energisektor er en åben og velfungerende sektor i den græske økonomi, og at adgangen til dens infrastrukturer er baseret på ikkediskriminerende netværksadgang, vil også hjælpe med til at tiltrække private investorer.

Udbredt anvendelse af **vedvarende energikilder** forudsætter en gennemgribende reform af støttesystemet. For at tiltrække de nødvendige investeringer må reguleringsrammerne være baseret på omkostningseffektivitet og finansiell stabilitet. For at udnytte sine komparative fordele har Grækenland lagt særlig vægt på udvikling af sol- og vindkraftressourcerne. Når først investorernes tillid er blevet genoprettet, vil der være mulighed for at udvikle en konkurrencedygtig sektor for vedvarende energi i alle led af værdiskabelseskæden. Det bidrag, denne sektor kan yde til økonomisk vækst, kunne øges endnu mere med HELIOS-initiativet. Dette projekt bør starte med etablering af et par solcelleanlæg i stor målestok, i først omgang til forsyning af hjemmemarkedet, men efterhånden som projektet udbygges og der bliver transmissionskapacitet til rådighed, bør det også tage sigte på eksport til resten af Europa, hvilket vil hjælpe de øvrige medlemsstater med at nå deres 2020-mål på en omkostningseffektiv måde.

Sanering af offentlige og private bygninger spiller en afgørende rolle, ikke blot for opnåelse af energieffektivitetsmålene, men også for at skabe nye arbejdspladser. De midler, der er til rådighed for private husholdninger under "Exoikonomo"-ordningen, bliver ikke fuldt udnyttet, og de bør stilles til rådighed også for små og mellemstore virksomheder. Der er desuden behov for yderligere instrumenter til støtte for renovering af offentlige bygninger, bytransport og lokale energiinfrastrukturer. I den forbindelse kunne det foreslåede risikodelingsinstrument være med til at mindske risikoen ved investeringer i bygningssaneringer og dermed sætte skub i beskæftigelse og lokal vækst.

3.5.2. Fremme af en bæredygtig vækst – miljø og affaldsforvaltning

En effektiv affaldsforvaltning kan yde et væsentligt bidrag til grækernes livskvalitet og til økonomisk vækst. En fuld gennemførelse af den eksisterende lovgivning kan skabe tusindvis af nye arbejdspladser i Grækenland og øge omsætningen i affaldssektoren betydeligt. Fremskridt inden for affaldsforvaltningsområdet vil også fremme overholdelsen af EU's miljølovgivning og forhindre potentielt bekostelige traktatbrudssager.

Selv om Grækenland allerede har modtaget massiv støtte fra EU's strukturfonde til sine basisinfrastrukturer i denne sektor, er man stadigvæk langt bagud, især med hensyn til fast affald og spildevand. Måske i endnu højere grad end i andre sektorer er der her et presserende behov for at sætte ind på at overholde de gældende EU-krav og få etableret infrastrukturen, der stemmer overens med EU-normerne.

For at opfylde sine forpligtelser i henhold til EU-retten og efterkomme EU-Domstolens domme må Grækenland omgående sætte ind på at:

- (a) etablere affaldsanlæg (mekanisk-biologisk behandling, regulære affaldsdeponeringspladser) og få nedlagt og rehabiliteret alle resterende ulovlige og ukontrollerede lossepladser (til rehabilitering vil der være mulighed for medfinansiering) og
- (b) etablere flere spildevandsrensningsanlæg (med særlig vægt på Attica-regionen, men også andre større byområder som Thessaloniki, Patras osv.).

Desuden må Grækenland i fuldt omfang efterkomme to EU-domme (den ene om et projekt for etablering af et rensningsanlæg i den vestlige del af Atticaregionen, i Thriassio Pedio-området, som blev medfinansieret af EU's strukturfonde, den anden om manglende indsamling og behandling af spildevand i fem byområder i det østlige Attica).

Hvis der skabes retlig sikkerhed omkring producentansvar (som i øjeblikket ikke findes i den græske lovgivning), vil Grækenland blive i stand til at tilvejebringe de midler, der er nødvendige for at indføre ordninger for separat affaldsindsamling og -opbejldning. Indførelse af afgifter eller gebyrer for brug af lossepladser kan også føre til øget ressourceeffektivitet, og det samme er tilfældet med indførelse af incitamentter til at smide mindre væk eller til at sortere affald til separate indsamlinger (i form af mængdebaserede renovations- og lossepladsafgifter).

Som nævnt ovenfor, må den nye græske lovgivning om miljøvurderinger ventes at føre til mere effektive og rationelle procedurer. En ny lov om miljøtilladelser indgik i aftalememorandummet og den mellemsigtede finanspolitiske strategi. Loven blev vedtaget i september 2011, og gennemførelsesbestemmelserne vil blive vedtaget i løbet af 2012 (de første blev vedtaget i januar 2012 og drejer sig om, for hvilke projekter der stilles krav om miljøvurdering og miljøtilladelse). Den nye lov ventes at afkorte den tid, det tager at få udstedt tilladelse, især fordi den indfører særlige frister for hver af etaperne i den administrative procedure og milepæle i godkendelsesprocessen. Denne praksis er baseret på erfaringerne i andre medlemsstater.

Via ELFUL ydes der støtte til en bæredygtig udvikling i landdistrikterne overalt i Grækenland i form af støtte til en lang række miljøforanstaltninger i landbruget. Der er allerede udbetalt 720 mio. EUR hertil.

3.5.3. Opbygning af en innovativ, videnbaseret økonomi

Igennem det sidste tiår har F&U-aktiviteten i Grækenland været stagnerende på 0,6 % af BNP (2007), med en meget lav F&U-intensitet i den private sektor, som er steget en smule fra 0,15 % af BNP i 2000 til 0,17 % af BNP i 2007 ifølge de seneste disponible officielle tal. Målt i absolutte tal er de samlede F&U-investeringer dog steget betydeligt i årene 2001-2007.

Den største drivkraft i det græske forsknings- og innovationssystem er EU's samhørighedspolitik. I den nuværende programperiode 2007-2013 er der udover det vigtigste nationale program adskillige regionale programmer, der omfatter foranstaltninger til fremme af forskning, udvikling og konkurrenceevne i erhvervslivet. Kerneprogrammet "Konkurrenceevne og Iværksættere" har et samlet budget på 1,5 mio. EUR, hvoraf de 1,3 mio. EUR kommer fra samhørighedspolitikken. Det operationelle program har 3 strategiske mål for årene 2007-2013, med forskning og innovation som et af de vigtigste indsatsområder. Men de midler, der er til rådighed i EU's strukturfonde til forskning, udnyttes ikke ret godt, og der er for øjeblikket ikke tilstrækkelige incitamenters til, at den private sektor vil udnytte disse midler til at fremme genopretningen af økonomien.

Den private sektor tegner sig kun for en lille del af de samlede F&U-udgifter, hvilket er udtryk for en lav efterspørgsel efter forskningsbaseret viden i erhvervslivet. Den lave absorptionskapacitet i erhvervslivet er både en årsag til og en virkning af den lave efterspørgsel efter viden. Vanskelighederne ved at få adgang til kapital, især for nye virksomheder, på grund af det finansielle systems modvilje mod at finansiere innovation og risikobetonede investeringer er en af de faktorer, der lægger hindringer i vejen for at få tilvejebragt midler til F&U.

Ifølge resultattavlen for innovation i EU fra 2011 hører **Grækenland** til blandt de lande, hvor innovationsaktiviteten er moderat, og landet ligger under gennemsnittet på det felt. Grækenlands relative styrker ligger i menneskelige ressourcer, netværker, iværksættere og innovatorer, og dets svagheder ligger i finansiering og støtte, investeringer og intellektuel kapital. Der ses en kraftig vækst inden for EF-design, men en relativt stor tilbagegang inden for udgifter til innovation, der ikke er F&U-relateret, og eksport af videntunge tjenester.

Teknologisamarbejdet er målt efter antallet af fælles patentansøgninger meget begrænset sammenholdt med EU-gennemsnittet. Over 65 % af alle patentansøgninger indgives af en enkelt opfinder, og det er altså under 35 %, der indgives af flere i samarbejde. Heraf er de 7,4 % indgivet i samarbejde med en part fra et land uden for EU, hvilket er meget lavt og vidner om behov for mere samarbejde om og internationalisering af forskning og innovation.

Når man retter blikket fremad, kommer de største udfordringer til at bestå i at:

- sikre tilstrækkelige og effektive offentlige investeringer i forskning og innovation og øge udnyttelsen af EU's strukturfonde, med fokus på en række erhvervsklynger og teknologiplatforme
- opstille integrerede rammer for F&U-foretagender og –aktører og gennemføre dem. Dette bør omfatte opstilling af et overordnet Europa 2020-mål for F&U-investeringer, med flerårig budgetplanlægning

- sikre en langt mere effektiv og vækststimulerende brug af strukturfondene ved at fremme private investeringer i forskning og innovation til støtte for en intelligent specialiseringsstrategi.

3.5.4. Udnyttelse af Grækenlands potentiale som turistland og kulturrejsemål

Grækenland har en komparativ fordel som kulturland og turistland, som rummer et stort vækst- og beskæftigelsespotentiale. Monumenter og arkæologiske fund udgør poler, omkring hvilke der kan udvikles økonomiske aktiviteter. Det er vigtigt hurtigt at få udviklet en strategi for at få identificeret og udviklet flere synergier mellem kultur, turisme, iværksættere, uddannelse, sundhedsvæsen og gastronomi og investere i ny teknologi (brug af ict til at promovere de græske kulturskatte) med det formål at forbedre forholdet mellem pris og ydelse, få positioneret Grækenland som et kvalitetsturistmål og samtidig fokusere mere på miljøvenlig turisme.

Turisme er en af nøglesektorerne i den græske økonomi, både for vækst og for beskæftigelse. Rejse- og turistindustriens direkte bidrag til Grækenlands BNP udgjorde i 2011 12,6 mia. EUR (5,6 % af BNP, i forhold til EU-gennemsnittet på 2,9 %). Rejse- og turistsektoren tegnede sig direkte for 332 000 arbejdspladser eller 8,0 % af landets samlede beskæftigelse (EU-gennemsnit 3,2 %) og for 768 000 arbejdspladser eller 18,4 % af den samlede beskæftigelse, hvis man regner den indirekte skabte beskæftigelse med (8,4 % for hele EU). Ikke desto mindre har Grækenland kun haft begrænset succes med at tiltrække turister fra de nye markeder. Turistsæsonen er koncentreret om sommermånederne, og turisterne bruger relativt færre penge i Grækenland end turister, der rejser til konkurrerende destinationer.

Den græske turistindustri kan udvikles på mange måder, bl.a. ved at:

- øge turistefterspørgslen: Det primære formål med de foranstaltninger, der bør iværksættes på dette område, er at få udvidet turistsæsonen, sætte folk i stand til at tage på ferie og øge antallet af turister (især fra lande uden for EU). Med sit milde klima hele året rundt er det oplagt for Grækenland at tage imod turister uden for højsæsonen. De vigtigste initiativer med sigte på at øge turistefterspørgslen i EU omfatter Calypso-initiativet rettet mod social turisme, "50 000 turister" eller lavsæsoninitiativet (der skal udvide turistsæsonen) samt en internetportal, der skal tiltrække turister fra lande uden for EU
- bevidstgørelse og promovning af destinationer: De vigtigste foranstaltninger er "European Destinations of Excellence" (EDEN), der skal fremme en bæredygtig turistudvikling på nye, små destinationer, udvikling af kulturelle temaruter (f.eks. olivenruten) og fremme cykelturisme i EU
- tilvejebringelse af en platform for udveksling af bedste praksis: Det Rådgivende Udvalg for Turisme er et godt diskussionsforum for repræsentanter for turisterhvervet i EU-landene. Grækenland vil med fordel kunne drage nytte af erfaringer fra andre medlemsstater
- udvidelse af turistsæsonen, mere varieret udbud af turistprodukter og forbedring af servicekvaliteten for at tiltrække mere velstående turister bør være hovedmålene for den græske turistindustri.

3.6. Styrkelse af den offentlige forvaltning og retssystemet

3.6.1. En moderne offentlig forvaltning til en ny økonomi

Den offentlige forvaltning i Grækenland mangler i dag de stabile, koordinerede og beslutningsdygtige strukturer, der kan sikre den opbakning bag og ansvarlighed for de reformer, der er fastlagt i det andet økonomiske tilpasningsprogram og beskrevet i denne meddelelse. Den sidder fast i meget komplekse retlige rammer, der har skadelige indvirkninger på alle dele af den offentlige forvaltning og på økonomien. Forvaltningen fokuserer alt for meget på at producere lovgivning frem for på dens gennemførelse.

EU støtter reformerne af den offentlige forvaltning i Grækenland, bl.a. via et program under Den Europæiske Socialfond med et budget på 505 mio. EUR. Programmets hovedformål er at forbedre kvaliteten af de offentlige politikker ved at modernisere reguleringsrammerne og reformere strukturer og arbejdsgange. De planlagte foranstaltninger omfatter bl.a. flagskibsprojekter om etablering af planlægnings- og budgetafdelinger i fagministerierne, omlægning af skatte- og toldforvaltningen, reorganisering af Grækenlands rigsrevision og standardisering af gennemførelsesprocedurerne i den nye lovgivning om offentligt ansatte.

For at sikre, at Grækenland får en moderne forvaltning til støtte for en fornyet og dynamisk økonomi, er der behov for at forbedre effektiviteten, ansvarligheden og integriteten i forvaltningen og forenkle dens beslutningsprocesser. I henhold til aftalememorandummet skal moderniseringen af den offentlige forvaltning være ført ud i livet i december 2012, bl.a. med en højtstående reformstyringsgruppe (oprettet i februar 2012) under forsæde af premierministeren, som skal overvåge gennemførelsen af forvaltningsreformerne. I januar 2012 undertegnede Frankrig og Grækenland i samarbejde med taskforcen et aftalememorandum, som skal bane vejen for reformen af centralforvaltningen. Den tyske regering er begyndt at yde teknisk bistand til forvaltningsreformer på lokalt og regionalt plan.

Der er brug for et stærkt beslutningscenter med effektiv koordinering mellem de forskellige ministerier – og det skal ifølge aftalememorandummet til det andet økonomiske tilpasningsprogram være på plads i maj 2012. Det skal sikre en bedre styring og en mere strategisk vision i hele centralforvaltningen ved at forbedre og fremskynde koordinationen mellem de forskellige ministerier, nedbryde murene omkring de enkelte ministerier og afklare spørgsmål, der opstår mellem ministerier. Denne struktur vil få afgørende betydning for gennemførelsen af alle de reformer, der skal skabe vækst og beskæftigelse og for de afgørelser, den højtstående reformstyringsgruppe træffer.

Grækenland må også få skabt de strukturer i hvert af fagministerierne, der er nødvendige for en effektiv overvågning af arbejdsgangene (herunder udgifter, intern kontrol og revision, personaleforvaltning og ikt) med det formål at få iværksat fælles regler og harmoniserede procedurer inden udgangen af 2012.

Alle de principper om sammenhæng og effektivitet, der skal lægges til grund for reformen af centralforvaltningen, vil også skulle implementeres på det regionale/lokale plan med det formål at støtte vækst og beskæftigelse i alle dele af økonomien. I april 2012 undertegnede Tyskland og Grækenland i samarbejde med taskforcen et aftalememorandum, der indeholdt en reformkøreplan på forskellige områder, bl.a. forbedring af kommuners og regioners tilsyn og effektivitet inden for byplanlægning og landdistriktudvikling, som skal styrke kommunernes kapacitet til en effektiv planlægning, udformning, implementering og overvågning af investeringsprogrammer.

For at sikre en så effektiv brug af disse midler som muligt og for at øge gennemsigtigheden i økonomien er det yderst vigtigt at sætte ind overfor svindel og korrupsion. Med støtte fra Kommissionen bør Grækenland udarbejde en svindelsbekæmpelsesstrategi, som omfatter alle aspekter ved offentlige indtægter og udgifter og tilgodeser beskyttelsen af EU's finansielle interesser. Det vil hjælpe med til at genskabe tilliden og sikre fair og lige spilleregler. Samtidig vil en effektiv bekæmpelse af svindel og korrupsion, herunder smugling ved grænserne, hjælpe med til en yderligere stabilisering af den græske statskasses indtægter.

Brugen af it i den offentlige forvaltning i Grækenland er ikke ret udbredt i dag. Øget brug af it kan være med til at fremskynde procedurerne, strømline processerne og øge gennemsigtigheden, både for forvaltningen og for erhvervslivet. De græske myndigheder har sat e-forvaltningsprojekter i gang på flere betydelige områder, bl.a. inden for Enterprise Resource Planning (ERP) (finans- og personaleforvaltningen), borgerservice og e-udbud. De græske myndigheder har til hensigt at iværksætte disse projekter på prioriterede områder inden for finansforvaltning, forvaltningsreform og sundhedssektoren. Udbygningen af e-forvaltning må foregå i sammenhæng med og som et supplement til reformerne af forvaltningsprocedurerne.

Et vigtigt led i den samfundspagt, der skal føre til en stabilisering af Grækenland, består i at få genskabt tilliden til de officielle statistikker. Selv om der er gjort betydelige fremskridt siden 2009, er statistik stadigvæk noget, der skiller vandene i det græske samfund. En genskabelse af tilliden til statistikker vil kræve en fuld gennemførelse af den handlingsplan, der indgår i det tilsagn på statistikområdet, som blev undertegnet den 29. februar af den græske regering og Kommissionen og godkendt af parlamentet. Det indebærer en revision af statistikloven og tilførsel af de nødvendige finansielle og menneskelige ressourcer til den græske statistikmyndighed.

3.6.2. Genskabelse af tilliden til retssystemet

Et dysfunktionelt retssystem udgør en hindring for økonomisk udvikling og er ødelæggende for det græske samfund. I et sådant system kan skyldnere af enhver art – herunder også skatteskyldnere – slippe for at betale, for kun de allermest ihærdige kreditorer vil gå til retten med deres krav. En pukkel på flere hundrede tusinde sager ved domstolene og lange ventetider for at få en sag berammet er de tydeligste tegn på, at det græske retssystem ikke fungerer. Det har generelt givet den græske befolkning en følelse af, at der ingen retfærdighed er. De græske myndigheder har vist klar vilje til at få rettet op på denne situation og gøre en stor indsats for at få skabt et borger- og erhvervsvenligt retsvæsen. En omfattende og hårdt tiltrængt reform af retssystemet er i gang. Disse reformer skal genskabe tilliden til den græske stat og dens institutioner og støtte den økonomiske genopretning.

Den græske regering har lovet at opfylde en række mål for eliminering af puklen af ubehandlede skattesager ved de administrative retter og for mindskelse af antallet af ubehandlede civilsager. Den har også lovet at fremme alternative konfliktløsningsmetoder for at frigøre ressourcer i domstolene, arbejde på at fremme en kultur, hvor der i første række sættes på en mindelig bilæggelse af tvister, og finde frem til mere økonomiske måder at løse problemer og konflikter på. Kommissionen arbejder sammen med de græske myndigheder og interessenter på dette område.

Så længe potentielle investorer ikke tror på et fair og effektivt retssystem i Grækenland, der kan værne om deres rettigheder, er der ikke megen sandsynlighed for, at de vil træffe større investeringsbeslutninger. En øget indsats for at finde frem til effektive måder at få inddrevet

gæld til staten på og en strømning af lovgivningen om ejendomstransaktioner kan øge investorenes tillid og samtidig også give staten flere penge i kassen. Udvikling af et moderne e-justice system kan få retsvæsenet til at fungere hurtigere og mere gennemsigtigt, det kan afkorte sagsbehandlingstiden og give effektivitetsgevinster, som vil komme retsvæsenets brugere til gode, og desuden sætte justitsvæsenets aktører til at arbejde mere effektivt. Rationalisering og reorganisering af retterne i første instans kan ikke alene føre til omkostningsbesparelser, men også lette domstolsadgangen for borgerne ved at give dem et sted, hvor de kan få behandlet de mest almindelige sager, de kommer ud for (f.eks. bekræftelse af dokumenters ægthed, familie- og arveretlige anliggender osv.).

En moderne konkurslovgivning har afgørende betydning, både for at lette en velordnet afvikling af ineffektive virksomheder og reorganiseringer af rentable virksomheder. En konkursreform er et af de områder, Kommissionen vil følge nøje med i, og den står parat til at arbejde sammen med den græske regering herom.

3.7. Imødegåelse af krisens sociale virkninger

Allerede før krisen havde Grækenland en af de højeste fattigdomsrater i EU. I 2010 lå fattigdomsrisikoen og risikoen for social udstødelse i hele den græske befolkning på 27,7 %, hvilket var et godt stykke over EU-gennemsnittet på 23,5 %. Den græske fattigdomsrate for beskæftigede var den næsthøjeste i EU i 2010. Den kraftige økonomiske afmatning har skabt langt flere fattige, socialt udstødte og hjemløse og er gået hårdt ud over den disponible indkomst (som i 2010 var faldet med 9,3 %). Der ses stigende hjemløshed blandt børnefamilier og unge og blandt det stigende antal illegale indvandrere, hvilket har forværret situationen yderligere. Det er nødvendigt hurtigt at sætte ind over for disse problemer.

Kommissionen arbejder sammen med de græske myndigheder på at få nedbragt den alt for høje ungdomsarbejdsløshed. For at sikre, at den finansielle støtte ydes, hvor der er mest brug for den, kunne man omfordele midlerne, så der ydes mere støtte til foranstaltninger, der kan sætte skub i beskæftigelsen af unge. Blandt de tiltag, der er iværksat, kan nævnes foranstaltninger til støtte for, at unge kan opnå deres første erhvervserfaring, støtte til korttidsansættelser i private virksomheder eller kommuner, øgede lærlinguddannelsesmuligheder eller muligheder for praktikantophold for studerende og universitetsuddannede, fremme af omskoling og opgradering af kvalifikationer, støtte til iværksættere, bl.a. også på det sociale område, samt studieophold i udlandet.

Via omfordelinger kunne der stilles yderligere 200-250 mio. EUR til rådighed til disse formål, hvormed der potentielt vil kunne skabes tusindvis af nye job.

På kort sigt er der en række andre områder, hvor det er nødvendigt hurtigt at sætte ind. Den Europæiske Socialfond kan hjælpe med til at få arbejdsmarkedet til at fungere bedre, skabe en bedre forbindelse mellem uddannelser og arbejdsmarked, fremme den menneskelige kapital og sætte ind mod sort arbejde, som er meget udbredt. Den offentlige arbejdsformidling bør styrkes, så den kan yde en bedre service til det stigende antal arbejdsløse. Der er behov for mere effektive og målrettede investeringer i aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger og en mere systematisk evaluering af deres virkninger. Hovedvægten bør lægges på de mest sårbare grupper (lavtuddannede, folk med kort skolegang, ældre arbejdstagere, langtidsarbejdsløse, indvandrere, minoriteter osv.).

Via EU's strukturfonde kunne der også ydes støtte til udvikling og finansiering af en integreret byfornyelsesstrategi, der kan hjælpe med til at bekæmpe fattigdom og social udstødelse.

For at forhindre social marginalisering og hjælpe sårbare grupper med at skaffe sig de kvalifikationer, de har brug for for at kunne komme ind på eller tilbage til arbejdsmarkedet, er det vigtigt at få gennemført den nationale strategi for livslang læring, der blev bebudet i 2011. Der er bl.a. tale om at give folk, der ikke er vant til at sidde på skolebænken, lettere adgang til uddannelse og undervisning ved at inddrage regionale og kommunale instanser samt højere uddannelsesinstitutioner.

For at give de dele af befolkningen, der er hårdest ramt af krisen, et midlertidigt løft og mulighed for at blive på arbejdsmarkedet bør man overveje at øge den finansielle støtte til iværksættere (med fokus på nye innovative produkter og tjenester) og øge brugen af løntilskud til korttidsansættelser af især dårligt stillede grupper. Udbygning af den tredje sektor – den sociale økonomi – vil også skabe nye beskæftigelsesmuligheder i form af de arbejdspladser, som sociale iværksættere og innovatorer kan skabe i nøglesektorer såsom omsorgssektoren, service til arbejdsløse, lokaludvikling, fødevareproduktion og –distribution samt energieffektivitet.

3.8. Styring af migration og asyl

Grækenlands medlemskab af Schengenområdet giver de græske borgere ret til frit at rejse til andre lande og de andre landes borgere fri indrejse i Grækenland. Det fremmer rejse- og turisttrafikken og forretningsrelationerne, som har så stor betydning for økonomien. Men det store antal illegale indvandrere, Grækenland har oplevet i de senere år, har sammen med den aktuelle økonomiske krise haft negative sociale og økonomiske virkninger og skabt vanskeligheder i Schengenområdet. Humanitære problemer i forbindelse med de vilkår, migranter og asylsøgere undertiden udsættes for, skader Grækenlands anseelse og stemmer ikke overens med landets mangeårige traditioner for menneskerettigheder og gæstfrihed.

For at løse disse problemer må Grækenland videreføre reformerne af sin asyl- og migrationspolitik og iværksætte en effektiv forvaltning af sine ydre grænser. Rammerne om denne indsats er allerede på plads i form af handlingsplanen for migrations- og asylforvaltning og handelsplanen "Schengen-Grækenland". De må nu føres ud i livet, bl.a. med vedtagelse og gennemførelse af standarder på migrations- og asylområdet, der stemmer overens med EU-retten og Grækenlands internationale forpligtelser. Grækenland er nødt til at forbedre migranternes og asylsøgere humanitære situation i den græsk/tyrkiske grænseregion og Athen og øge kapaciteten til modtagelse af både illegale indvandrere og asylansøgere, med særligt fokus på sårbare grupper. Desuden må der opbygges kapacitet til frivillig tilbagesendelse, under fuld overholdelse af grundlæggende rettigheder. Der er et betydeligt uudnyttet tilbagesendelsespotentiale, da mange migranter føler sig fanget i Grækenland uden nogen reel mulighed for at blive integreret i samfundet og derfor vil være interesserede i at vende tilbage til deres hjemland.

EU har tilvejebragt betydelig finansiel støtte til asyl-, migrations- og grænseforvaltningssystemer og til imødegåelse af de humanitære følger af den store tilstrømning af illegale migranter og asylansøgere. Grækenland er et af de lande, der modtager mest støtte fra SOLID-programmet for solidaritet og forvaltning af migrationsstrømme.